

FLYGG

VAPEN
nytt

**Ag 2006:
Unga officerare
siktat framåt**

**Flygbas-
bataljon 04**

**Samövning
med Finland**

FLYGVAPEN
nytt

FÖRSVARSMAKTENS
FORUM FÖR FLYGVAPNET

CHEFREDAKTÖR

Peter Liander
08-788 75 69
peter.liander@hkv.mil.se

ANSVARIG UTGIVARE

Owe Wagermark
Flygvapencentrum Uppsala

REDAKTIONENS ADRESS:

FlygvapenNytt
HKV/Info
107 85 Stockholm
Fax: 08 - 788 88 66
www.mil.se/flyg

FlygvapenNytt
utges av tidningssektionen,
Högkvarterets informationsavdelning,
Tillsammans med Arménytt, MarínNytt och
Försvarets Forum.

I den gemensamma
Redaktionen för Försvarets Forum
centralt utgivna tidningar ingår
Sven-Åke Haglund
Sektionschef
Direkttel 08-788 85 54
Rick Forsling
Peter Liander
Ulf Petersson
Hans Strömberg

PRENUMERATION:

Marie Tisäter
08-788 90 19
marie.tisater@hkv.mil.se
Prenumerationspris: 100:-, 4 nr/år
Postgiro: 31 69 97-6, Kassa 103.0

Bidrag från läsekretsen välkomnas.
Redaktionen förbehåller sig
rätten att redigera allt material.
Endast ledaren ger uttryck för
generalinspektörens åsikter.
För signerade artiklar svarar
respektive författare, för redigering
redaktionen. För ej beställt
material ansvaras ej.
Återgivande av textinnehållet medges.
Källan önskas tydligt angiven.

FlygvapenNytt 3/00 utges i september.
Manusstopp för 3/00: 10 augusti.

Grafisk form: MSK T&D/Eva Kent
Tryck: Christer Perssons tryckeri, Köping
Trycks på miljövänligt papper.

SW ISSN 00 15-4792

Omslagsbilden:
Flygteknikern Lars Herlufsén från
F 7 i Sätenäs är en av de unga officerare
som ingår i arbetsgruppen Ag 2006.
Läs mera med början på sid 28.

Foto:
Ulf Fabiansson/Försvarets bildbyrå

ledarsidan

Så kom den efterlängtrade våren och försommaren. Naturens bästa sida kommer fram. Det känns lite lättare att leva och att stiga upp på morgonen. Krafterna behövs för vi har ett stort arbete framför oss.

I riksdagsbeslutet den 30 mars valde politikerna att vänta med några beslut, som har vital betydelse för flygvapnets utveckling. Särskilt besvärande är det att frågan om den framtida flygutbildningen inte beslutats. Dessutom avvaktar vi kommande beslut om lokaliseringen av den operativa insatsledningen och framtiden för garnisonen i Uppsala ...

Beslut som inte fattas innebär fortsatta påfrestningar framför allt för personalen och därmed i förlängningen för verksamheten. Nu får vi leva ytterligare några månader i ovisshet. Jag förstår att besvikelsen och undringarna 3är stora på flera håll. Jag är imponerad över hur mycket vår personal tål att utsättas för utan att ge upp.

Vad som värmer hjärtat, är att flygvapnets personal – trots allt – lojalt och aktivt arbetar vidare för att forma framtiden på ett positivt sätt. Internationellt har vår pågående process fått uppmärksamhet. Ingen flygintresserad

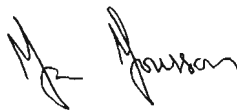
Lyckad ledning – för framtiden ...

har väl undgått att se hur internationell fackpress i synnerligen positiva ordalag skrivit om våra system. Detta har i hög grad gällt vår personal, vars utmärkta kompetens avspeglats. Det måste kännas gott för oss alla att se flygvapnets system avbildade på framsidan av ansedda tidskrifter som amerikanska Aviation Week och engelska Air Forces Monthly. Då kan vi vara nöjda. Det finns onekligen mycket positivt att njuta av också. Nu måste vi alla verka för att fokusera på utveckling, även om den innebär personliga uppoffringar.

När jag nu inom kort lämnar flygvapnet för andra uppdrag, vill jag önska Er alla lycka till. Det har varit en arbetsam och intressant tid att vara "främste företrädare" och generalinspektör. Det var inte lätt att ta beslutet att lämna flygvapnet för att etablera Försvarmaktens nya operativa insatsledning (OPIL). Samtidigt är det oerhört stimulerande med de utmaningar som väntar. Nu blir min nya roll en helt annan. Därför vill jag tacka alla i flygvapnet för Era insatser och en stor lojalitet, trots alla påfrestningar vi utsatts för. Jag vill också önska min efterträdare, utnämnde generalmajoren **Mats Nilsson**, lycka till i hans nya roll och med de utökade uppgifter, som det flygtaktiska kommandot har att lösa i framtiden.

Detta nummer av FlygvapenNytt handlar till stor del om hur olika system i flygvapnet ska utvecklas för att kunna vara en fortsatt effektiv och kompetent del av den ominriktade Försvarmakten. Det är i detta sammanhang viktigt att komma ihåg att tekniken aldrig får bli annat än ett hjälpmedel. Det är människan som skaffat sig medlet. Det är den samlade kompetensen och förmågan, som ger effekt och målluppfyllnad.

Jag önskar alla FlygvapenNytts läsare en riktigt skön sommar med tillfälle till återhämtning och tid för att göra allt det där Du längtar efter. Denna tillönskan inbegriper även Dina närmaste anhöriga.

JAN JONSSON
GENERALINSPEKTÖR FÖR FLYGVAPNET

Flygvapnet i förändring

Att flygvapnet i likhet med hela Försvarmakten genomgår en stor förändringsprocess har blivit en självklarhet. Förutom ombeväpningen till JAS 39 Gripen pågår en mängd olika projekt för att flygvapnet ska bli väl förberett för att lösa sina uppgifter i den nya insatsorganisationen.

Flera av de projekt som berörs för att skapa det "nya flygvapnet" beskrivs i ett antal artiklar i detta nummer av FlygvapenNytt. Några exempel: JAS-programmet står inför ett flertal viktiga steg med införande av bland annat spaningskapsel för internationella insatser samt nyutvecklade markmåls- och jaktrobotvapen. Det flygande radarspanings-systemet FSR 890 och stridsledningssystemet StriC har tagits i drift. Sambandssystemen för både mark- och stridsledningssystemer utvecklas ständigt. På bassidan pågår ett arbete med att utveckla framtidens flygbasorganisation, Flygbasbataljon 04. Nog är det mycket på gång ...

I förra numret skrev jag om ett besök hos det finska flygvapnet med anledning av frivilligförbandet F 19:s insatser för 60 år sedan. Sedan dess har det blivit ytterligare ett besök i Rovaniemi. Den här gången med anledning av en samövning mellan det finska och svenska flygvapnet, den första någonsin med stridsflygplan. Om denna historiska händelse finns att läsa redan på nästa uppslag.

Ag 2006 presenteras också i detta nummer. Benämningen står för en arbetsgrupp bestående av unga officerare som fungerar som ett rådgivande organ för flygvapnets generalinspektör.

Jag fick själv tillfälle att möta några av medlemmarna i samband med ett ordinarie Ag 2006-möte i Flygvapencentrum. Naturligtvis passade jag på att be gruppen om synpunkter på FlygvapenNytt. I den diskussion som följde kom det fram att tidningen gärna får innehålla mera om vardagliga händelser som sker vid de olika förbanden. En synpunkt som jag välkomnar. För visst finns det bland flyg-

vapnets personal många som gör bra och viktiga insatser, men utan att det ges uppmärksamhet i en vidare krets.

Inom ramen för flygvapnets verksamhet finns många bra uppslag till artiklar. Vissa förtjänar större utrymme, andra en notis – men alla är viktiga. Men vad som händer och sker kan bara återges i tidningen om det kommer till redaktionens kännedom. Uppmaningen blir därför: Hör av er lite oftare och berätta om något speciellt som just Du eller Din kollega gör eller vad som ska ske! För nog är det mycket på gång ...

PETER LIANDER
peter.liander@hkv.mil.se

Möt ÖB Johan Hederstedt på Internet

Den 1 juli tillträder general Johan Hederstedt befattningen som Sveriges överbefälhavare. Redan samma dag publiceras en intervju med honom på Internet. Adressen är: www.mil.se

Men passa på att surfa in på denna plats redan idag. Där publiceras nämligen kontinuerligt nyheter som berör Försvarmakten och massor med övrig information.

Följ flygövningen Baltic Link

Under tiden 14 - 25 augusti genomförs en internationell flygövning – Baltic Link – i Sverige. Övningen genomförs i Partnerskap för Freds anda, med F 17 i Ronneby som bas.

Förutom Sverige deltar även flygförband från exempelvis Finland, Norge, Polen och Tyskland. Den som är intresserad av att följa vad som sker under övningen kan göra det via Internet. Adressen är: www.mil.se/pfp/baltlink

Ledare	2
Chefredaktör'n har ordet	4
Samövning i Finland	6
Flygvapnet styr mot nya mål	8
Nya vapen till Gripen	10
Lufttankning med TP 84 Hercules	15
Ny radarspaning och stridsledning i drift	16
Enhetligt kommunikationssystem	20
Nya sambandssystem	22
LUF ger bättre kommunikation	23
Flygbasbataljon 04	24
På gång för flygvapnets framtid	28
Personalfrågor viktiga för Ag 2006	30
En doktrin för luftstridskrafter	32
Ny ledningsorganisation	36
Mats Nilsson Ny GI för flygvapnet	38
I korthet	39
FVRF-aktuellt	43
Insändarsidan	47

För första gången har de svenska och finska flygvapnen genomfört en bilateral samövning. Det skedde i slutet av april med finska Rovaniemi som bas.

AV PETER LIANDER

Samövning i Finland

Finska F-18 Hornet och svenska JA 37 Viggen uppträdde för första gången i blandade förband under övningen Aurora Borealis.

Aurora Borealis var namnet på en samövning mellan det svenska och finska flygvapnen som genomfördes under fyra dagar efter påsk. Händelsen är unik, det var första gången på 60 år som de båda ländernas flygvapen agerade tillsammans i luften. Senast det hände var under andra världskriget, när det svenska frivilligförbandet F 19 stred för Finland under vinterkriget mot Sovjetunionen 1940.

Den nu genomförda övningen var ett led i förberedelserna inför den kommande

stora internationella flygövningen Baltic Link, som sker i Sverige i augusti. Bakgrunden till att Finland bjöd in det svenska flygvapnet till Aurora Borealis är att det finska flygvapnet hittills inte har deltagit i någon PFF-övning (Partnerskap för Fred). Det finska flygvapnet – Ilmavoimat – saknar därför erfarenhet från internationella operationer med stridsflygplan. Liksom det svenska flygvapnet genomgår Ilmavoimat en stor förändringsprocess genom ombeväpningen från Draken till den amerikanska F-18 Hornet.

Lapland flygflottilj, Lappin Lennosto, i Rovaniemi stod som värd för övningen. För det svenska deltagandet ansvarade F 21 i Luleå. Cirka 50 svenskar var på plats, varav en del kom från andra flygflottiljer. Utöver den finska personalen fanns också två officerare från det norska flygvapnet på plats som observatörer.

På flygplanssidan ingick totalt 19 flygplan varav fem svenska JA 37 Jaktviggen. På finsk sida användes sex F-18 Hornet, lika många Hawk samt två Draken. För flygräddningsberedskapen svarade den

Vy från den finska flygbasen i Rovaniemi när de finska och svenska flygvapnen för första gången övade tillsammans. Närmast i bild ses de finska jetskolflygplanen Hawk.

Det finska flygvapnet har ännu ett fåtal Draken kvar i tjänst. Under Aurora Borealis användes de som målflygplan.

finska Gränsbevakningen med en helikopter av typ Bell 412.

Under denna inledande samövning arbetade man med ett relativt enkelt övningsscenario. Uppgiften var att med jaktflyg bevaka en flygförbudszon – No Fly Zone (NFZ) – som etablerats av FN. Förutom flygövningsmomenten övades stabspersonalen i att arbeta med ordervägar enligt Nato-modell. Termer som Air Tasking Order (ATO) och Rules Of Engagement (ROE) kommer att bli var-

dagliga inslag i framtidens stabsarbete. Flygövningarna genomfördes i ett särskilt avgränsat område i luftrummet sydöst om Rovaniemi. Jaktflyget, JA 37 och F-18, övade att rotevis agera i en s k CAP, Combat Air Patrol, för att skydda flygförbuds zonen mot inkräktare. Som målflygplan användes Hawk och Draken. Inledningsvis agerade Viggen och Hornet i varsin CAP, men de stridsleddes – på engelska – från marken av flygstridsledare från varandras länder. Löjtnant **Daniel**

Svenska piloterna Mikael Tormalm och Henrik Lahti förbereder ett flygpass tillsammans med den finske kollegan överstelöjtnant Petri Tolla.

Josefsson stridsleddes redan den första flygövningsdagen en finsk F-18.

– Det gick bra och min finske kollega som satt bredvid var nöjd med min insats, säger Daniel Josefsson.

Blandade förband

Ett av övningens mål var att uppträda i CAP:en med blandade förband, s k MFFO, vilket ska utläsas som Mixed Fighter Force Operations.

Det går till så att två rotar, dock inte med olika flygplanstyper inbördes, flyger i samma CAP. En av rotecheferna leder båda rotarna och bestämmer vilken rote som ska engageras först. Överstelöjtnant **Staffan Hedman**, flygchef vid F 21 och svensk kontingentchef under Aurora Borealis, förklarar:

– Fördelen med att ha olika flygplanstyper i varsin rote är att man kan välja att sätta in den som har bäst förutsättningar att bekämpa angriparen.

Det är nytt för oss i det svenska flygvapnet också, säger han.

Flygsäkerhet är naturligtvis ett högt prioriterat område under alla flygövningar och i synnerhet under en övning där både språk, procedurer och miljöer är nya för den berörda personalen.

Bra planering, organisation och högt personligt engagemang karakteriserade flygsäkerhetsstandarden, säger Staffan Hedman.

Sammanlagt flögs 18 övningsuppdrag, vilket var helt enligt planerna. Staffan Hedman anser att Aurora Borealis blev en framgång i förhållande till de uppställda målen. Att uppträda i blandade förband är ett exempel där värdefulla erfarenheter vunnits.

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Flygvapnet styr mot nya mål

Flygstridskrafterna i det ominriktade försvaret

AV PER-GLOF ELDH

Under de närmast kommande åren sker en stor förändring av flygvapnet. Det ominriktade flygvapnet ska kunna verka både nationellt och internationellt. Stridslednings- och basförband omorganiseras och får delvis ny materiel. Personal behöver utbildning och omskolningen av de åtta Gripen-divisionerna ska vara genomförd till 2004.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

De operativa studierna inför Försvarsmaktens ominriktning samt den efterföljande planeringen gav entydiga resultat beträffande flygvapenförbanden. De svarade upp mot

de operativa kraven och ansågs kunna lösa de ställda uppgifterna i samtliga strategiska typsituationer (STS) som studerades inför perioden 2000–2015.

Försvarsmaktens omställning från går-

dagens invasionsförsvaret till den nya kompetens- och insatsorganisationen kräver en ny inriktning av flygvapnets stridslednings-, sambands-, bas- och flygförband. Detta måste genomföras samtidigt som flygvapnet omstruktureras och ombeväpnas till JAS 39 Gripen. Målsättningen är att ha åtta operativa Gripen-divisioner 2004. En av de största uppgifter som Flygvapnet någonsin har ställts inför.

Flygvapnet är en del i det framtida insatsförsvaret. Detta innebär insatsdivisioner med olika krav på insatstid. Insatsförbanden ska vara beredda att lösa uppgifter såväl nationellt som internationellt. Undantaget transportflyget är detta en helt ny situation för flygvapnet. Det kommer att ställa förändrade krav både för personalen och materiel. Förbanden måste ha rätt kompetens liksom mycket god materiell standard. Detta kommer i sin tur

att sätta sin prägel på den framtida utbildnings- och övningsverksamheten, vars inriktning kommer att förändras i paritet med de aktuella kraven.

Internationella insatsförband

Under ledning av Flygvapencentrum i Uppsala pågår för närvarande ett intensivt utvecklingsarbete av förband avsedda för internationella insatser. De internationella insatsförbanden betecknas SWAFRAP AJS 37 respektive SWAFRAP C-130. Den kryptiska förkortningen SWAFRAP ska utläsas som Swedish Air Force Rapid Reaction Unit.

Uppgiften för Viggen-förbandet (AJS 37) är fotospaning för övervakning av konfliktområden. I dagsläget ska flygvapnets internationella insatsförband med AJSF 37 Viggen kunna vara operativt inom 90 dagar efter beslut om insats. Med början nästa år ökas kraven. Avsikten är att kunna

ställa ett AJS 37-förband med tillhörande basförband till förfogande för internationella insatser inom 30 dagar. En förtrupp bestående av en rekognosceringsstyrka ska kunna utgå inom 15 dagar. 2004 kommer spaningsuppgiften att övertas av ett JAS 39 Gripen-förband.

C-130-förbandet (TP 84 Hercules) sätts upp för flygtransporter bland annat till förband ingående i utlandsstyrkan. Detta snabbinsatsförband avses bestå av fyra Hercules-flygplan med åtta besättningar jämte erforderlig markpersonal. Planeringsarbetet bedrivs med målet att SWAFRAP C-130 ska kunna vara operativt med början år 2001.

Prioriterade uppgifter

Införandet av konceptet FV2000 ska säkerställas genom att stridslednings-, sambands- och baspersonal samt flygbesättningar grundutbildas vid bland annat

utbildningsanläggningen Gripencenterum vid F 7 i Sätenäs. Detta innebär att flygvapnet personal redan år 2004/05 är förberedda för RMA/DBA-eran.

För flygvapnet gäller det nu att i närtid koncentrera sig på tre högt prioriterade huvuduppgifter, nämligen att:

- Säkerställa omstruktureringen och ombeväpningen till JAS 39 Gripen
- Genomföra grundutbildning av personal
- Säkerställa tillkomsten av de internationella insatsförbanden med AJS 37 Viggen respektive TP 84 Hercules.

När detta är genomfört kommer luftstridskrafterna att utgöra en användbar och värdefull resurs för Försvarsmakten som helhet. En resurs som är efterfrågad såväl nationellt som internationellt – både idag och i framtiden. ●

*Om några år kommer Gripen-systemet att tillföras ett nytt långräckviddigt markmålsvapen. Bilden är tagen under en provflygning med lång-
räckviddigt tungt attackvapen av typen KEPD, som ses under flygplanetets vänstra vinge. De övriga vapnen på denna bild är RB 74 Sidewinder
på vingspetsarna, radarjaktroboten RB 99 AMRAAM längst ut på vingarnas undersida samt under högervingen en bombkapsel BK M90.*

Foto: Peter Liander

Nya vapen till Gripen

JAS 39 Gripen avses vara operativ även i internationella insatser 2004. Till dess ska en spaningskapsel anskaffas. På sikt tillförs systemet en ny jaktrobot, RB 98 IRIS-T, liksom precisionsvapen med lång räckvidd för anfall mot markmål.

AV LARS JÄDERBLOM

torer för det nya flygsystemet: vikten skulle vara 60 procent av Viggens samt underhålls- och driftkostnader skulle halveras. Detta samtidigt som den operativa effekten skulle ökas. Resultatet blev konceptet JAS 39 Gripen.

JAS-programmet

Riksdagen fattade 1982 beslut om att starta utvecklingen av JAS 39 Gripen och samma år skrevs det första kontraktet med industrigruppen JAS. Det innehöll utvecklingen av JAS 39 samt tillverkning av fem provflygplan och 30 serieflygplan (39A), delserie ett.

Kontraktet för delserie 2 tecknades 1992 och omfattade ytterligare 110 flygplan, varav 14 tvåsitsiga (JAS 39B). Riksdagsbeslutet om delserie 3 kom 1997, beställningen var på 64 flygplan (39C), varav 14 tvåsitsiga (JAS 39D). Totalt har 204 flygplan beställts i de tre delserierna och hittills har drygt 80 flygplan levererats.

Ekonomi för JAS-programmet har hela tiden varit definierad i den så kallade JAS-ramen, vilken beslutas av riksdagen. Ramen har omdefinierats vid några tillfällen. Detta sätt att hantera ekonomin har inneburit att JAS-programmet varit stabilt och att långsiktighet präglat projektet.

Den nya JAS-ramen

Hösten 1998 påbörjades en process med syfte att ominrikta Försvarsmakten mot de

framtida kraven, det vill säga den målbild som definierats mot år 2020.

För att säkerställa att Försvarsmaktens materielplan leder mot målbilden, prövades all materiel – befintlig, beställd och planerad – mot ett antal strategiska typsituationer. En konsekvens av analyserna blev bland annat en omdefinierad JAS-ram.

Den operativa värdering som gjorts av JAS-programmet mot målbilden 2020 har inneburit att nya förmågor definierats samt att tidigare prioriterade förmågor fått förändrad inriktning. Från statsmakterna finns ett ökat krav på Försvarsmakten att delta med förband vid internationella insatser. För flygvapnet har detta bland annat inneburit krav på tidigt deltagande med transportflyg och spaningsflyg.

Den nya JAS-ramen innebär en långsiktig inriktning av programmet mot 2010 och innehåller bland annat:

- Flygplansleveranser
- Utveckling av delserie 3
- Vidareutveckling av delserie 1-3
- Flygutbildningssystem
- Jaktvapen
- Attackvapen
- Spaningskapsel
- Underhållsutrustning
- Demonstratorprogram
- Kommunikationsutrustning
- Utveckling av tvåsitsig version i delserie 3 (JAS 39D)

Flygplanleveranser

Flygplan ur delserie 3 kommer att börja

Under det kalla kriget satsades stora resurser både i öst och väst på utveckling av stridsflygsystem. Den tekniska hotbilden förespeglade system som MiG-29 Fulcrum och Su-27 Flanker på östsidan. I USA utvecklades system som F-16 Fighting Falcon, F-18 Hornet och F-15 Eagle. Samtliga framtida flygsystem vid den här tiden utvecklades mot allt högre operativa krav och samtidigt med kraftigt ökade kostnader som följd.

De operativa kraven på efterföljaren till Viggan var höga, samtidigt som de ekonomiska ramarna var relativt små. Detta ledde till ett antal studier som bland annat resulterade i några dimensionerande fak-

En avancerad domesimulator används vid utbildningen av JAS 39-piloter i Gripencentrum vid F 7 i Såtenäs.

Foto: Ulf Fabiansson/Försvarets bildbyrå

levereras till flygvapnet under 2003, men även de sista flygplanen ur delserie 2 kommer att ha samma status som delserie 3. Det första av dessa kommer att levereras i mitten av 2002. På sikt kommer det endast att finnas två utföranden av Gripen, delserie 2-utförande och delserie 3-utförande.

Flygutbildningssystemet

I Gripencentrum vid F 7 i Såtenäs finns nu två olika typer av simulatorer. Den ena är en s k domesimulator (Full Mission Simulator, FMS) som kommer att finnas i två exemplar vid flottiljen. Den andra är en mindre simulator med ett enklare visuellt system (Multi Mission Trainer, MMT), som kommer att finnas på alla Gripenflottiljer. Vidare har ett datorbaserat utbildningssystem utvecklats (Technical Based Training, TBT), som nu utvärderas på F7. Detta är inte en simulator utan ett system som kommer att användas för att lära Gripen-eleverna grunderna i flygplans-

systemet.

Jaktvapen

Integrationen av radarjaktroboten RB 99 AMRAAM är snart avslutad i JAS 39. Med RB 99 kommer förmågan att bekämpa mål på långa avstånd att vara hög under perioden fram till 2010. Utvecklingen och anskaffningen av ett nytt robotvapen avsedd för närstrid pågår. Den benämns Robot 98 och är en avancerad IR-robot som tillsammans med ett hjälmsikte kommer att säkerställa hög förmåga i jaktrollen. Roboten utvecklas inom ramen för ett internationellt samarbetsprojekt där Tyskland, Italien, Sverige, Norge, Grekland och Kanada deltar. Robot 98 heter IRIS-T, vilket är en förkortning av Infra Red Imaging System- Tail control. Robot 98 kommer även att ha god förmåga mot kryssningsrobotar.

Attackvapen

Ett av de stora områden som omdiriktats i

JAS-programmet rör vapen avsedda för anfall mot markmål. Under de operativa studierna som gjordes under omdiriktningen pekades på ett ökat behov av precisionsbekämpning samt förmåga att kunna verka med luftstridskrafterna på djupet (långräckviddig bekämpningsförmåga). Detta har lett till att det idag inom JAS-ramen finns utvecklingsprogram för precisionsbekämpning (vilket realiseras genom laserstyrda bomber), långräckviddigt tungt attackvapen och signalsökande robotar (SEAD). Samtliga nya markmålsvapen kan användas för ledningskrigföring.

Spaningskapsel prioriteras

Ett av de prioriterade områdena i JAS-programmet är anskaffning av en spaningskapsel. Målsättningen är att JAS 39 ska kunna delta i internationella insatser 2004. Den mest efterfrågade förmågan är spaningsflyg.

Demonstratorprogram

Vid den planerade utvecklingen av JAS 39-systemet kommer balansen mellan avioniksystem, vapensystem och själva flygplanet – plattformen – att säkerställas. För att studera framtida teknik för senare införande i programmet har ett antal demonstratorprogram startats. Inom avionik finns ett program som studerar nästa generation av radarsensor för Gripen. Detta är en Aktiv Elektriskt Styrd Antenn (AESA) för att säkerställa framtida balans med nya vapensystem och förmågor.

Kommunikationsutrustning

Samtliga Gripen kommer på sikt att utrustas med den nya taktiska radiosystemet TARAS, vilket säkerställer utvecklingen av luftstridskrafterna mot målbilden.

Utveckling av JAS 39D

Den tvåsitsiga versionen av JAS 39 delserie 3 kommer att levereras med förberedelser som möjliggör ytterligare utvecklingssteg innan 2010. Visionen är att den tvåsitsiga varianten ska kunna bemannas

med scenariochef, stridsgruppchef eller vapensystemoperatör. Grunden i ytterligare ett steg är en utvecklad baksits, med bland annat nya presentationsytor, handkontroller och kommunikationssystem. JAS 39D är en viktig komponent i den nya Försvarsmakten efter 2010.

Efter JAS-ramen

Utvecklingen av flygsystem kräver långsiktig planering. Normal cykel från forskning till operativ produkt är 15 till 20 år. Livslängden för ett system som JAS 39 är mer än 30 år, varför forskning och teknikutudier för att utveckla JAS 39 är en naturlig process. Demonstratorprogram är en verksamhet som på ett kostnadseffektivt sätt leder till ökad operativ förmåga i framtiden. Åtgärder som säkerställer ett väl balanserat system inom områdena beväpning, avionik och själva plattformen studeras. Framtida vapensystem med ökade prestanda balanseras med anpassad avionik och plattformsegenskaper.

Export

Industrin har hittills tecknat kontrakt om försäljning av Gripen-flygplan fyra gånger i tre kontrakt med Sverige och ett med Sydafrika. Det pågår marknadsaktiviteter i ett flertal länder med syfte att exportera Gripen. Ytterligare export kan komma att påverka det svenska JAS 39-programmet på olika sätt. I dag sker viss koordinering av det svenska programmet med exportprogrammet. Fördelen för flygvapnet är naturligtvis lägre kostnader för utveckling.

Hög interoperabilitet

JAS-programmet har granskats hårt under ominriktningsarbetet. Stora förändringar har skett för att anpassa programmet mot den nya försvarsmakt som definierats. De största förändringarna märks bland beväpning och de åtgärder som säkerställer hög interoperabilitet. Grundkonceptet med JAS 39 har visat sig väl uppfylla de nya kraven. Gripen är idag ett mycket starkt program, allt som ligger i programmet bär mot framtiden. Trots minskad ekonomi är programmet starkare än någonsin. ●

IRIS-T är benämning på en ny jaktrobot som är under utveckling. Under hösten 1999 påbörjades provflygningar på en JAS 39 Gripen.

Foto: Catharina Johansson/FMV

Under hösten 1998 påbörjades flygprov med lufttankning av Gripen i England. Tankflygplanet på bilden är en engelsk VC 10.

Foto: Saab/BAe

I framtiden bedöms flyguppdrag med Gripen att kunna bli 4–5 timmar långa. En förutsättning för detta är förmåga att kunna tanka i luften. Om några år kommer därför en TP 84 Hercules att modifieras för att kunna fungera som "flygande bensinstation"

AV PER-OLOF ELDH & JAN BJÖRKENSTAM

De operativa studierna med olika strategiska typsituationer (STS) inför ominriktningen visade att det svenska flygvapnet bör ha egen lufttankningsförmåga. Avgörande för framgång på slagfältet är att kontinuerligt ha egna flygstridskrafter i luften. Uthålligheten i luften är således av stor betydelse.

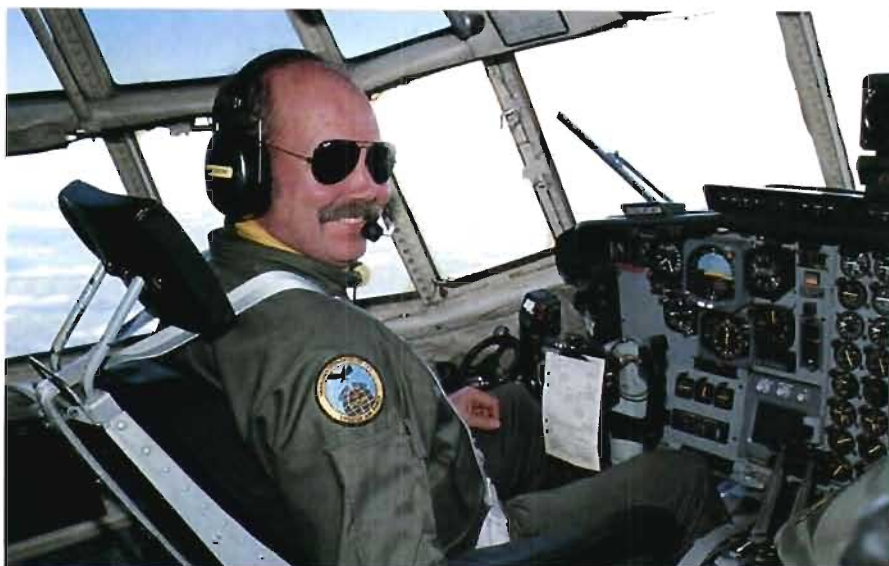
Förmågan till egen lufttankning bidrar starkt till framgången i det operativa förloppet. Detta gäller vid såväl vid såväl hävdande av territoriell integritet, internationella insatser som väpnat angrepp.

Vid utgångsbaser i Sverige måste hänsyn tas till antalet disponibla flygbaser. Den pågående reduktionen av antalet flygbaser, särskilt i Norrland, gör att lufttankningsförmågan kommer att få mycket stor betydelse för att luftstridskrafterna ska kunna utnyttjas effektivt. Det innebär att lufttankning behövs för att säkerställa balanserade luftstridskrafter i målbild 2004. Under vinterhalvåret visas detta ännu tydligare med brist på tillgängliga flygbaser som alternativa landningsplatser.

I framtiden bedöms flyguppdragen bli avsevärt längre än vad som var aktuellt för uppdragstyperna i invasionsförsvaret. Flygpass på 4-5 timmar, under vilka lufttankning genomförs, kommer att bli vanliga. Det förhållande har även påverkat utformningen av den nya basorganisationen, där klargöringskapaciteten är dimensionerad efter detta.

Uppdrag utomlands

Vid internationella flygoperationer är det tiden i beredskapsläge som ger den efterfrågade förmågan, dvs "time on station"

I framtiden kommer Gripen att kunna lufttankas från TP 84 Hercules. Ett faktum som kommer att ställa nya krav på den flygande personalens kunskaper. På bilden major Olle Olsson från F 7 i Sätenäs. Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

schas ut, ansluts till Hercules ordinarie bränslesystem. Drivmedel kan via slangen och en speciell koppling överföras till de flygplan som ansluter för tankning.

Kräver kvalificering

Lufttankning är helt nytt för det svenska flygvapnet, vilket ställer nya krav på den flygande personalens förmåga. Procedurer och metoder i samband med lufttankning måste prövas och fastställas. Därefter måste varje deltagande besättning kvalificeras för att få genomföra momentet, som kräver flygning med stor precision. Det kommer att krävas ett inledande utbildningsskede och därefter kontinuerlig övning för att interoperabilitetskravet ska kunna tillgodoses.

När flygplanet inte behöver utnyttjas för lufttankningsändamål kan det användas som vanligt för transportändamål.

Lufttankning med TP 84 Hercules

vid exempelvis stöd till markförband (Close Air Support) och beredskapslägen i luften (Combat Air Patrol). Baseringen av flygförbanden kan förväntas vara på mycket stora avstånd från operationsområdet och uppdragen tvingas därför genomföras med långa an- och återflygningar. Kosovo-konflikten kan tas som exempel, då huvuddelen av flygförbanden (JAS 39-liknande förband) var baserade i Italien, Tyskland och Frankrike. Lufttankning genomfördes flera gånger per uppdrag.

Flygprov rörande lufttankning av Gripen pågår sedan 1998. Flygplan med delserie 3-status, ibland också kallat "208-status", kommer att ha utrustning för att kunna tankas i luften.

Operativt behov

Det operativa behovet, för insatser såväl

nationellt som internationellt, är att cirka hälften av Gripen-flottan ska ha lufttankning samt tillgång till egna lufttankningsflygplan. Det aktuella projektläget för JAS 39 är att drygt 80 flygplan får denna förmåga. Det är flygplan med delserie 3-status status.

Nu pågår ett studiearbete om hur TP 84 Hercules kan utnyttjas som tankflygplan. Operativa behov i målbild 2004 anger att det behövs tre TP 84 som är utrustade för lufttankning. Inledningsvis kommer ett flygplan att modifieras för prov- och utbildningsändamål. Utrustningen finns att köpa som "hyllvara" från olika leverantörer och modifieringen beräknas vara klar 2002.

Modifieringen innebär att två lufttankningspodar kommer att kunna medföras, monterade under vardera vinge. Podarna, som innehåller varsin slang som kan vin-

Den typ av lufttankningsflygplan som var aktuell under STS-studierna var den modernaste versionen av Hercules, betecknad C-130J. Av kostnadsskäl tvingades dock detta alternativ att utgå.

I praktiken blir det i stället en livstidsförlängning av flygvapnets befintliga TP 84 Hercules. För två år sedan genomfördes en studie som visade att det med då kända förutsättningar skulle vara lönsamt att genomföra en s k "midlife update" av TP 84, jämfört med att anskaffa nya transportflygplan. En uppgradering av TP 84-flottan planeras därför att ske mellan åren 2006 och 2010. När denna är genomförd kommer flygplanen att kunna utnyttjas i minst 15 år till. ●

ARTIKELFÖRFATTARNA ÄR ÖVERSTELÖJTNANTER
OCH TJÄNSTGÖR VID HÖGKVARTERETS
LUFTSTRIDSAVDELNING.

Ny radar- spaning och strids- ledning i drift

Den flygande spaningsradarn FSR 890 kan upptäcka mål både i luften och till havs. Målinformationen länkas ner till en stridsledningscentral.

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

AV ANDERS KRISTELL

Förekomsten av radar- och stridsledningsförband samt telekommunikationer är en grundläggande förutsättning för att luftstridskrafterna ska kunna agera och uppnå ett informationsöverläge.

Försvarsmaktens ominriktning berör i hög grad också dessa förband.

Resan mot nya ledningsstrukturer är redan igång. Ett flygande radarspaningsförband FSR 890 är operativt. Införandet av nya stridslednings- och sambandssystem är i gång.

Sveriges luftrum övervakas ständigt med hjälp av de radaranläggningar som anskaffats för invasionsförsvarets behov. Samtliga av dagens radarförband PS 860 och PS 870 ingår i insatsorganisationen. Processen med att anpassa förbandens förmågor mot de nya krav som ominriktningen medför har inletts.

Radarförband utbildas vid strilutbildningskompanierna vid F 4 på Frösön, F 16 i Uppsala, F 17 i Ronneby samt F 21 i Luleå. Till följd av ett behov av ökade driftstider studeras nu hur en gångtidslängning av PS 860 och PS 870-systemen kan genomföras. Det utökade driftsbehovet har uppkommit av två skäl. Dels avvecklingen av äldre sensorer, dels p g a

Schengenavtalet. Där stipuleras att havsövervakning med kontinuerlig uppföljning av sjömål i området söder om Ålands-förträngningen ska genomföras.

Strilbataljonen

Strilbataljonernas förmåga är en grundläggande förutsättning för ledning av luftstridskrafterna. Till följd av ominriktningsprocessen minskas dagens sex bataljoner till tre, men med i huvudsak oförändrade uppgifter.

Bataljonens förband ingår i den framtida insatsorganisationen med de nya utmaningar detta kommer att innebära. Exempel på detta är stridsledning på engelska, deltagande i Pff-övningar, utbildning av nya förband m m.

Flygande radarspaning utvecklas

En radarflyggrupp med det flygande radarspaningssystemet FSR 890 är nu operativ och baseras vid F 16 Malmen. Systemets rörlighet och förmåga att på långa avstånd upptäcka mål på låg höjd är ett värdefullt komplement till strilsystemets övriga sensorer.

Åtgärder för att integrera förbandet i konceptet FV2000 sker fortlöpande. Förbandet inriktas mot att successivt bygga upp sin förmåga och deltar i förbandsproduktionen samt incidentberedskapen under 2000.

Tekniska förbättringar avseende navigerings- och kommunikationssystem genomförs. Detta innebär att ett navigeringssystem som uppfyller de internationella kraven för civil flygtransportverksamhet införs. Fortsatta uppgraderingar av radarsystemet genomförs och TARAS införs.

I framtiden ska ytterligare en radargrupp tillkomma och vara organiserad senast 2005. För närvarande är två av de sex flyplanen S 100B Argus uthyrda till

det grekiska flygvapnet, som längst intill den sista december 2004. I det grekiska utförandet utrustas dessa flygplan med bland annat operatörsplatser, IFF och annan kommunikationsutrustning (se FV-Nytt 1/00). Detta koncept ska studeras för att vinna erfarenheter inför en eventuell svensk tillämpning.

Inom ramen för den nuvarande svenska lösningen pågår det fortsatta taktiska och tekniska prov.

Nya stridsledningscentraler

Flygvapnets nya stridsledningscentraler, StriC, tillförs förbanden som ersättning för de nuvarande stridsledningscentralerna. StriC samlar in radarinformation och sammanställer luftläget för spridning till övriga totalförsvaret. Stridsledning av flygförbanden sker också från StriC. Strilcentralomsättning följer JAS 39:s omskolningsplan och planeras vara fullt genomförd 2002. StriC kommer att finnas i berganläggningar samt på vissa flygflottiljer där de benämns ledningsenheter.

Grundutbildningen på StriC genomförs för taktisk personal vid StriS i Uppsala och för teknisk personal vid IT-skolan, FM HS i Halmstad.

För utbildnings- och utprovningssamhet används StriC-simulatorens, Strics, som är placerad vid Strilskolan i Uppsala.

LS10

StriC införande ersätter dock inte fullt ledningsfunktionen i Lfc (luftförsvarscentral i Stril 60-systemet). För att kunna vidmåhålla personell kompetens för en eventuell återtagning samt för utbildnings- och övningsverksamhet anskaffas ett system benämnt LS10 (ledningssystem 10).

Taktiskt radiosystem TARAS

Under perioden fram till och med 2006

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

omsätts de gamla radiosystemen Talradio 80 och styrdata till TARAS, vilket står för Taktiskt Radiosystem. TARAS är ett kommunikationssystem som kan förmedla ett antal olika tjänster på tal och data, störskyddat och textskyddat mellan flygplan och ledningsorgan samt mellan flygplan.

Utrustningar ingående i TARAS kommer att återfinnas i JAS 39, radarspaningsflygplan S 100B Argus och signalspanningsflygplanet S 102B Korpen (innehållande CDL 39, se artikel sid 24). Dessutom kommer TARAS att byggas ut i radiosambandsanläggningar (RSA), StriC och på flottiljer och flygbaser. Omsättningen sker successivt både i flygplan och på marken främst för att tillgodose omskolning och förbandsproduktion. Installation av CDL39 sker på produktionsbandet från

Löjtnant Henrik Lindström vid sin arbetsplats i en stridsledningscentral. Till skillnad mot tidigare arbetar stril-personalen numera i moderna och ljusa lokaler, även om de är insprängda i berggrum.

och med det 107:e serietillverkade Gripen-flygplanet (nr 39207), vilket är det första som har så kallad delserie 3-status. De tidigare levererade flygplanen kommer att modifieras efterhand.

Anläggningsanpassning och nybyggnation av markradioanläggningar ska vara genomfört 2004. Kraven på anläggningarna ökar m h t skyddsnivåer, fjärrövervakning och fjärromanövermöjligheter av utrustningarna.

För att kunna förstärka ledningsmöjligheterna i ett visst område, alternativt för att ersätta fast utrustning, finns transportabla radioresurser benämnda TMR30 och TMR90. Dessa utrustningar upprättas och driftsätts av Radiokompanier vilka återfinns i Strilbataljonen.

Radiosystemet ställer nya krav på han-

tering av krypto, telekonflikter, frekvensplanering m m vilket medför att funktionsplanering och funktionsledning av radiosystemet måste finnas som ett administrativt stöd i den dagliga verksamheten. Denna funktion planeras att ingå i FTK-organisationen.

Taktik och utvecklingsenheten för samband och marktelekommunikation, förkortat TU Sb/MT, arbetar fram taktiska anvisningar efterhand som utbyggnad och omsättning av systemet fortskrider.

Försvarets Telenät

En av förutsättningarna att konceptet FV 2000 med nya system ska fungera är tillgång till erforderliga sambandsledare och telekommunikationsresurser. Det är en av

anledningarna till att Försvarets telenät (FTN) utvecklas till en allt kraftfullare komponent i Försvarets nya ledningssystem. Införandet av nya taktiska och administrativa system ställer allt större krav på tjänsterna i nätet. Utvecklingen av nätet är inriktad mot att kunna tillgodose de allt mer ökande kraven på bandbredd (kapacitet) och då framför allt inom datakommunikationsområdet. Vid utveckling och utbyggnad av nätet utnyttjas civilt tillgänglig materiel och teknik, vilket gör att Försvaretsmakten kan tillgodogöra sig den civila utvecklingen inom telekommunikationsområdet på ett mycket fördelaktigt sätt. ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR ÖVERSTELÖJTNANT VID HÖGKVARTERETS LUFTSTRIDSSEKTION.

Det nytvecklade Communication and Data Link 39 kommer att installeras i JAS 39 Gripen. Därmed får hela JAS-systemet en enhetlig kommunikationslösning.

AV LARS HÅKANSSON

CDL 39 blir en viktig beståndsdel i det taktiska kommunikationssystemet TARAS, som är en grundförutsättning för att uppnå informationsöverlägsenhet i en flygstridsmiljö.

TARAS är ett av många tekniskt avancerade system som krävs för att flygstridskrafterna ska kunna uppnå den så hett eftertraktade omvärldsuppfattningen. TARAS roll i skapandet av denna förmåga är således att säkerställa taktiska kommunikationsmöjligheter mellan markorganisation och flygplan samt inbördes mellan flygplan. TARAS-utrustning finns i flyg-

plan, ledningscentraler, radiosambandsanläggningar samt på flygbaser.

Ett relativt nytt begrepp inom TARAS är Communication and Data Link 39 (CDL 39), som är en sammanfattade benämning på den TARAS-utrustning som kommer att installeras i JAS 39 Gripen. Systemet ska successivt införas i samtliga Gripen, vilket kommer att skapa en enhetlig kommunikationslösning för hela JAS-systemet.

Den tekniskt mest avancerade komponenten i CDL 39 är Radio 90 (Ra 90). Den benämns som i flygversion Fr 90. Radion erbjuder bland annat kryptering av information samt skydd mot elektronisk störning.

All digital kommunikation hanteras av Fr 90. Det omfattar bland annat förbandsdata mellan flygplan, information och styrorder från markorganisation, digitalt tal samt överföring av större datamängder. Radion använder frekvensbandet 960-1215 MHz och nyttjar hoppfrekvens, kryptering och avancerad kodning.

Ra 90 har stora likheter med

det utländska kommunikationssystemet JTIDS (Joint Tactical Information Distribution System) som exempelvis användes av USA och Storbritannien i Gulfkriget och under Kosovokrisen.

Försvarets Materielverk (FMV) genomför en studie för att klarlägga vad som krävs för att Ra 90 ska kunna kommunicera med JTIDS i internationella insatser. Beslut om en eventuell anpassning tas således efter att studien avslutats. För analog kommunikation i CDL 39 svarar två identiska radioapparater benämnda

Utvecklar kommunikationssystem

Taktik och utvecklingsenheten för samband och marktelekommunikation (TU Sb/MT) startade med ny organisation den 1 juli 1995 inom dåvarande F 14 i Halmstad. För att få bästa möjliga funktionssamordning av flygvapnets taktik- och teknikutveckling sammanfördes alla TU-enheter organisatoriskt, men inte fysiskt, till Flygvapen centrum i juli 1998. Detta mål kommer vi att arbeta vidare med efter den 1 juli i år, när TU-enheter organisatoriskt överförs till F 16 i Uppsala. Någon flytt är dock inte aktuell, de nuvarande lokaliseringssorterna kommer att bibehållas.

TU Sb/MT utgörs av en ordinarie skara på sex officerare och en civilanställd (för närvarande vakant). För att klara av de cirka 20 uppdrag som årligen tilldelas enheten, får vi gott stöd från staber och förband. Det är positivt eftersom det medför att kunskap och information om vårt arbete sprids inom hela flygvapnet.

På detta och följande uppslag presenteras tre olika projekt som TU Sb/MT arbetet intensivt med under senare tid.

ESKIL BURSTRÖM

MAJOR OCH CHEF FÖR TU SB/MT

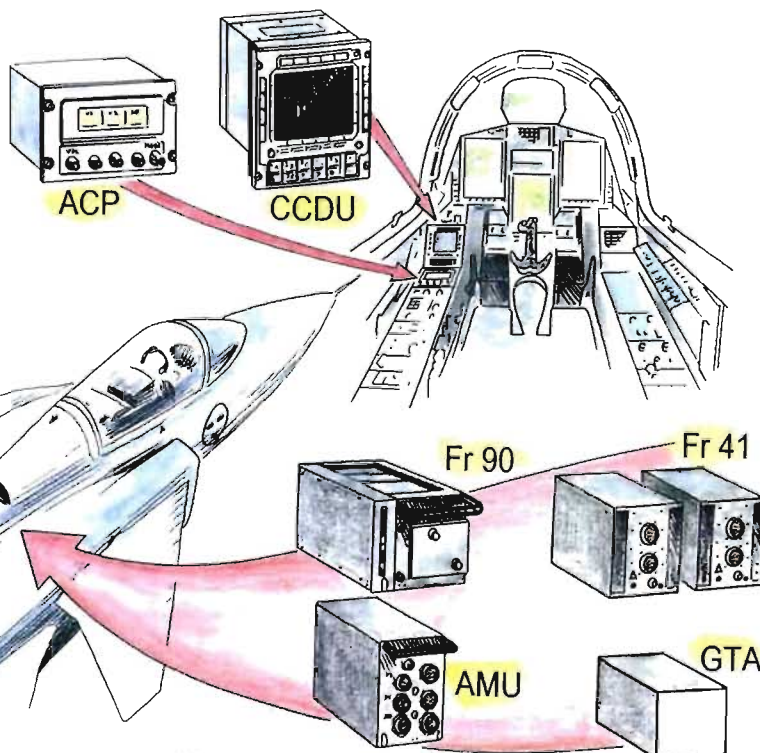

Illustration: Stefan Gustafsson

CDL 39 ger ett enhetligt kommunikationssystem

Fr 41. Denna radio är "hyllvara" och har funktioner för att bland annat kunna möta analoga kommunikationsbehov vid internationella insatser samt för samverkan med armeförband.

Utöver dessa apparater ingår i CDL 39 funktioner för kommunikation på marken, Ground Telecommunication Amplifier (GTA), samt cockpitsens manöver- och presentationsutrustning, Audio Control Panel (ACP) och Communication Control Display Unit (CCDU). Det finns också funktioner för audio, Audio Management Unit (AMU), vilket bland annat innebär att piloten kan göras uppmärksam på olika situationer genom ljud- och talsignaler. AMU är i princip en "växel" för audiofunktioner, exempelvis att se till att pilotens tal hamnar i rätt radio. I AMU finns också "prator"-funktioner, dvs syntetiskt tal med olika meddelanden till piloten.

Nya funktioner

TARAS-systemet innehåller en hel del nya funktioner och har stor utvecklingspotential. Jämfört med tidigare radiosystem kommer det därför att ställas högre krav på flygvapnet för att TARAS ska kunna utnyttjas på bästa sätt.

Taktikutvecklingsenheten för samband och marktele (TU Sb/MT) arbetar med att klarlägga hur flygvapnet inledningsvis ska använda systemet. Det måste klarläggas vilka organisatoriska funktioner som behöver skapas, hur systemet ska konfigureras samt vilka stödsystem som krävs. Användning av Ra 90 i fredstid kräver dessutom internationell koordinering

Kommunikationssystemet CDL 39 kommer att säkerställa kommunikationen mellan exempelvis Gripen och flygstridsledare, som här major Martin Vobora.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

eftersom frekvensbandet primärt är upplåtet till civila flygnavigeringsystem (t ex DME och SSR). Hur denna koordinering konkret ska genomföras är en annan fråga som sysselsätter TU Sb/MT.

Merparten av TU Sb/MT uppdrag gällande TARAS genomförs i samverkan med FMV projekt TARAS och berörd försvarsindustri. Därutöver har internationellt

utbyte med bland annat Storbritannien givit en mängd tekniska, taktiska samt organisatoriska erfarenheter av mycket stor nytta för det svenska flygvapnet. ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR FLYGINGENJÖR OCH ÖVERSTELÖJTNANT VID TU SB/MT.

Nya sambandssystem

AV BJÖRN ÅKERLUND & STEFAN NILSSON

Fungerande flygbassamband är en förutsättning för att flygvapnets insatsförband ska kunna opererera från en svensk eller utländsk bas. Ett nytt system kallat TB II har utvecklats på rekordtid.

Den 11 november startades projektet TB II – flygstridskrafternas Telesystem Bas Internationella Insatser. Samordning av systemutvecklingen har genomförts av TU Sb/MT i nära samverkan med Försvarets materielverk (FMV) och berörda industrier. Projektet som genomförts på kort tid – endast sex månader – är en följd av beslut som Riksdagen antagit avseende svenska flygstridskrafternas inriktning att kunna medverka vid internationella insatser.

Det nya bastelesystemet är uppbyggt kring tre moduler: telecontainer, motorel-

verk samt en container för materielunderhåll. De tre enheterna är placerade på rullflak och kan därmed lätt förflyttas.

Telesystemet har genomgått verifieringsprov samt två systemprov. Därtill har en första utbildningsomgång genomförts vid IT-skolan inom FM Halmstadsskolor (FM HS).

Efter sedvanlig ackreditering överlämnades systemet under våren 2000 till flygvapnet för medverkan vid utformningen av insatsstyrkan SWAFRAP AJS 37.

TB II är också en funktionsmodell för ett kommande telesystem som utvecklas för användning inom den nya flygbasorganisationen Flygbasbataljon 04. Det nya telesystemet benämns TB 04 – Telesystem Bas 04. En första prototyp av systemet beräknas vara klar för leverans i slutet av 2001. Eftersom den nya basorganisationen ska kunna verka både i Sverige och utomlands kommer TB II om några år att ersättas av TB 04.

TU Sb/MT utarbetar för närvarande taktiska och tekniska kravdokument.

Dessa dokument grundar sig på förbandens behov samt omvärldens krav på teknisk konektivitet.

Förbandet Flygbasbataljon 04 ställer stora krav på rörlighet. Det innebär att bataljonen med TB 04 på kort tid ska klara att upprätta, driftsätta samt bryta och förflytta en infrastruktur för sambandsfunktioner.

Telesystemets omfattning kommer i stort att överensstämma med TB II, dock krävs en infrastruktur med både högre bandbredd och med längre systemavstånd mellan enheter.

Vissa förbandsenheter ställer dessutom stora krav på rörlighet vid grupperat förband. Detta kräver trådlös kommunikation både vad gäller tal och data.

TB II i korthet

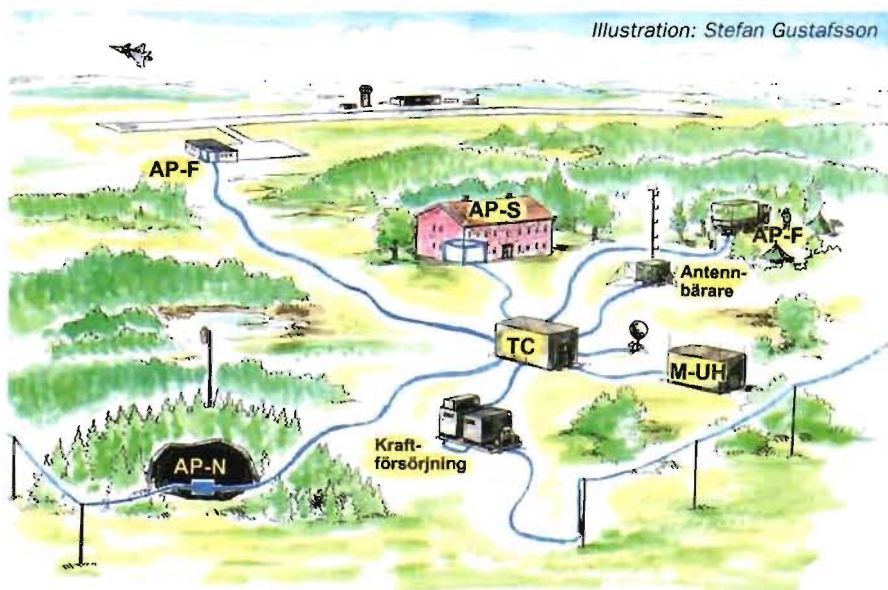
Här följer en kort specifikation av det nya bastelesystemet TB II:s egenskaper.

Telesystemet omfattar:

- Digital televäxel för förmedling av telefoni
- Erforderlig transmissionsutrustning för kommunikation mellan olika anslutningspunkter – Anslutningspunkt Förband (AP-F) och Telecontainer (TC)
- Gränssnitts Anpassning vilket medger kommunikation mellan olika telesystem
- Terminalutrustning omfattande radiolänk, optofiberterminaler samt satellitkommunikation
- Radiosystem för frekvenserna KV, UK, VHF/UHF
- DECT-nod för trådlös telefoni
- Krypteringssystem

Datasystemet omfattar:

- Färist
- IP-nod
- Todapost MTA
- Filserver
- Applikationsserver
- Nod- och nätkontroll
- Krypteringssystem

LUF ger bättre kommunikation

AV RONNIE PETERSSON

Markpersonalen som betjänar flygplanen inför uppdrag kan kommunicera med både piloten och stridsledningsorgan. Flygteknikern på bilden är löjtnant Michael Karlsson.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Införandet av JAS 39 förändrade klargöringstroppens kommunikationsbehov vid klargöring. Med APU igång blir konsekvenserna att klargöringspersonalen behöver en anpassad trådlös kommunikationsutrustning. Nuvarande utrustning telefon-system 46, består endast av kommunikation mellan flygförare och tekniker samt startorder från ledningscentral till föraren och blev otillräcklig. Ett nytt kommunikationssystem har utarbetats och benämnes LUF – LedningsUtrustning Flygplanplats. Systemet förmedlar startorderfunktionen och SU-tjänsten som är en del i den taktiska loopen för överföring av bland annat luftläge när flygplanet står på marken. Dessutom finns ett radiosystem för kommunikation mellan klargöringspersonal och förare.

LUF kommer att användas vid flygflot-

tiljer och flygbaser och kopplas mot JAS 39 Gripen, JA 37 Viggen samt mot flygande spaningsradar FSR 890.

I ett LUF-system ingår två basstationer vilka möjliggör samtidig och oberoende klargöring av två flygplan. Basstationen ansluts mellan ett baskabelskåp och flygplan. Överföring av SU-tjänsten till flygplanet sker samt på en gemensam slinga kan anslutna flygförare tala med varandra och med personal i StriC. Via radiosystemet kan max 15 personer genomföra dubbelriktad kommunikation.

Vid inloggning till basstationen anger användarna sina identiteter. De olika identiteterna får tillgång till olika systemfunktioner. ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR KAPTEN
OCH TJÄNSTGÖR VID TU SB/MT

Prov- flygbas Byholma

AV STEFAN NILSSON

I samband med uppbyggnad av Flygbassystem 90, infördes också ett helt nytt telesystem på flygbaserna. Vid Byholma-basen genomfördes många övningar där det nya telesystemet sattes på prov. Personalen som hanterade sambandssystemen deltog därmed i en omfattande prov- och utvecklingsverksamhet. Provverksamheten vid Byholma har efter Högkvarterets beslut utvecklats till att i dag vara flygvapnets provbas för framtida sambands- och informationssystem (SIS).

Verksamheten har i dag tre huvudsyften;

- Utveckla SIS förmågor där användarens behov står i centrum.
- Genomföra utbildning på installerade delsystem motsvarande TB II och TB 04.

- Verifiera framtagna funktioner och abonnentutrustningar i samband med övningsverksamhet.

Inför prov med applikationer till flygvapnets nyutvecklade informationssystem IS FV genomfördes installationer i form av förmedlingsbart yttäckande datanät med serverplattform och kopplingar mot Försvarmaktens telenät. Vidare har en förmedlingsplattform (MD 110 CA) installerats för att skapa en potentiell kommunikationsmiljö. Denna miljö ska kunna möta både morgondagens teknik och användarnas behov av integrerade funktioner och trådlös kommunikation.

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR MAJOR OCH
TJÄNSTGÖR VID TU SB/MT

Flygbasbataljon

– vår nya flygbasorganisation

04

AV HANS LJUNGSTRÖM

Till följd av Försvarets omdiriktning står flygvapnets basorganisation inför betydande förändringar och utveckling. Flygbasbataljon 04 är namnet på det nya konceptet.

Försvarets omdiriktning från ett invasionsförsvar till en insats- och kompetensorganisation påverkar även flygvapnets flygbasorganisation. Antalet baser kommer drastiskt att minskas och en ny flygbasorganisation benämnd Flygbasbataljon 04 är under utveckling. Likaså pågår ett arbete med att skapa ett basförband som ska kunna stödja flygförband i en internationell uppgift.

För huvuddelen av utvecklingsarbetet svarar taktik- och utvecklingsenheten för basfrågor, kort och gott kallat TU Bas. Enheten är en del av Flygvapencentrum och dess arbetsområde täcker allt från flygbassäk-, fälthållning-, räddningstjänst till hur vi betjänar flygplan på flygbasbataljoner. TU Bas är lokaliserad i Halmstad och organisationen består för närvarande av tolv personer. Organisationen förändras antalsmässigt i förhållande till efterfrågan och omfattning.

Flygbasbataljon 04

Flygbasbataljon 04 skapas för att ersätta Bataljon 85. Det grundläggande arbetet genomfördes i stor utsträckning inom ramen för projekt Bas 2000. De förmågor som vi då arbetade med var långt mer

omfattande än vad vi klarar med Flygbasbataljon 04. Den då gällande hotbilden var väpnat angrepp men i en större omfattning, varför dimensioneringen av Bas 2000 skedde mot detta.

Flygbasbataljon 04 utvecklas mot de förmågor som anges i Försvarets Målbild 2010. Här är det främst ett sma-

lare och vassare basförband med en hög inbyggd rörlighet, uthållighet samt förmåga att verka i en internationell miljö som efterfrågas. Förbandet är främst designat mot uppgifter och hotbild på kort sikt. Vid en ökad hotbild kan förbandet tillväxa inom ansatt tid.

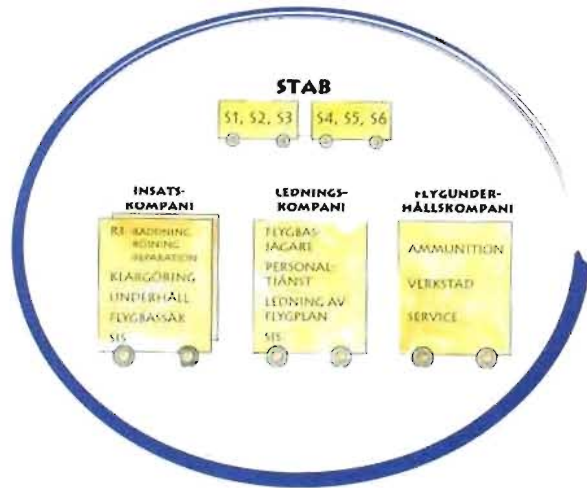
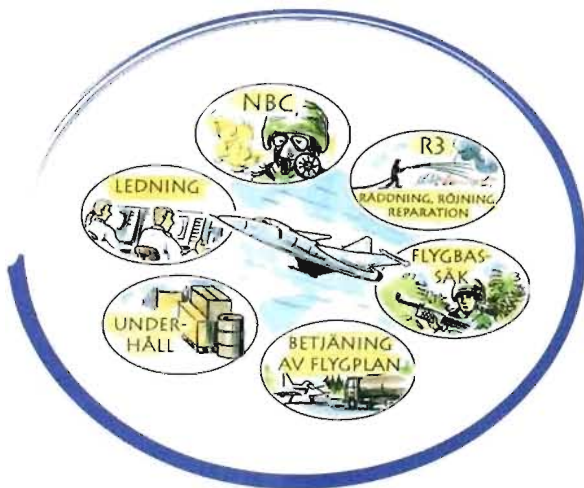
Skillnaderna mellan Bataljon 85 och

En rote JAS 39 Gripen har just landat på en krigsbas och klargöringsarbetet inför ett nytt uppdrag har just påbörjats.
Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Flygbasbataljon 04 har organiserats som ett sammansatt förband med olika förmågor för att kunna betjäna flygförband.

Illustrationer:
Stefan
Gustafsson

den nya flygbasorganisationen framgår av tabellen på nästa uppslag.

Åtta basbataljoner

Utvecklingsarbetet med den framtida flygbasbataljonen leds av TU Bas i samarbete med Försvarmaktens förband och fackskolor. Förutsättningarna för utvecklings-

arbetet har sin grund i Försvarmaktens omdiriktionsarbete, som bland annat anger hur stor försvarsmakt vi ska ha. Framtidens åtta divisioner med JAS 39 Gripen samt transport- och specialflygförband ska betjänas av totalt åtta Flygbasbataljon 04. På personalsidan innebär det 976 yrkesofficerare och 264 reservofficerare totalt inom bassystemet. Antalet värnpliktiga är begränsat till 550 per flygbasbataljon.

Organisation

I inledningen av utvecklingen av Flygbasbataljon 04 stod valet mellan att skapa en funktionsinriktad eller sammansatt organisation. När de olika alternativen jämfördes föll valet på det sistnämnda. De viktigaste skälen var:

- Korta beslut och ledningsvägar
- Möjlighet att skapa en flexibel och rörlig insatsorganisation
- Hög uthållighet i betjäning av flygplan, vid låg till medelhög kris och internationella insatser

Nu är inte Flygbasbataljon 04 ett helt sammansatt förband. Det finns funktioner och förmågor som måste finnas som inte blir optimala att ha i en sammansatt organisation. Ett exempel är flygunderhållskompaniet, vilket är funktionsinriktat. I insatskompaniet finns en sammansatt förmåga för att betjäna flygförband med stöd från flygunderhållskompaniet, ledningskompaniet och bataljonsstaben.

Redan tidigt i utvecklingsarbetet bedömdes det att förbandets ledning måste vara annorlunda än tidigare. Ledningen

måste vara anpassad för såväl ett internationellt som nationellt scenario. Därför organiseras staben huvudsakligen enligt internationell praxis, men med svenska benämningar.

Ledningsmetodiken, kommandoledning respektive uppdragstaktik kommer att variera beroende på uppgift och i vilket scenario flygbasbataljonen verkar i.

Utbildning av personal

Personalen har redan nu en hög kompetens, vilket innebär att omställningen till Flygbasbataljon 04 ska kunna genomföras relativt lätt. Samtidigt kräver organisationens struktur att det finns chefer som kan vara ledare i ett förband med en bred uppgift och med mångfacetterade kompetenser. Officerens utbildning måste därför tidigt anpassas till att främst bli specialist, men även att samtidigt kunna verka som chef i Flygbasbataljon 04.

Försvarmaktens skolor påbörjar utbildning under hösten 2000 för att ett införande av det nya flygbassystemet ska kunna påbörjas 2001 och vara klart i slutet av 2003. Fredsförbanden påbörjar nu planeringen för att genomföra värnpliktsutbildningen vid flottiljernas nya utbildningsenheter. Inriktningen är att all utbildning på förbanden ska sammanhållas vid utbildningsenheter och finnas på alla fredsförband som utbildar basförband. Syftet är att kunna utbilda i en helhet mot exempelvis ett insatskompani.

Anpassning av materiel

Dagens krigsförbands materiel kommer

I Flygbasbataljon 04 ingår en egen räddningsstyrka

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

mestadels att bibehållas in i Flygbasbataljon 04. Den materiel som utvecklas och anskaffas är främst avsedd att göra flygbasbataljonen rörlig och oberoende av infrastruktur. Den kommer till stor del att användas i den ordinarie fredstida verksamheten. Någon förrådsställning är inte aktuell.

Denna princip för materielanskaffning

gör det möjligt att hänga med i en snabb utveckling. Det blir lättare att anskaffa modern utrustning i takt med snabbt förändrade uppgifter.

Taktik

Den operativa rörligheten medger att förbandet är rörligt även utanför landets gränser.

Förbandet kan delas upp till två flygbaser men med gemensam ledning och betraktas som en helhet.

På flygbasen är grupperingen sammanhållen, till skillnad från Bataljon 85 där förbandet var spritt över en relativt stor yta.

Övades på två platser

Övning är den mest effektiva metoden för att verifiera en taktisk idé och prova en organisation. Därför övades Flygbasbataljon 04 under två veckor i mitten av

maj. Övningen genomfördes med gemensamma resurser av personal från TU Bas, F 7 Såtenäs, F 16 Uppsala och Försvarmaktens Halmstadsskolor (FM HS). Ekonomiska och personella resurser räckte dock inte till för att öva en hel bataljon. Dock kunde alla funktioner övas samtidigt.

Tyngdpunkten för övningen var att prova ny ledningsstruktur samt de två insatskompaniernas taktik, gruppering och organisation. Som exempel kan nämnas en förflyttning av ett basförband från Råda-basen i Västergötland till Borlänge i Dalarna. Härvid övades rörlighet varvid problematiken vad gäller ledning och materiel belystes.

I konceptet prövades även ny organisation för klargöringstropparna och verifiering av flygunderhållskompaniets uppgifter och förmågor.

I framtiden

Organisationsstrukturen medger att Flygbasbataljon 04 kan förändras till nya eller förändrade förmågor. Idag finns framför allt den befintliga infrastrukturen att ta hänsyn till. I morgon har vi utvecklat den materiel som fullt ut medger den operativa rörligheten.

Utvecklingen av informationssystem är en förutsättning för att medge en framtida flexibilitet. Det enda krav som ställs på infrastrukturen är möjligheten att kunna landa ett flygplan.

27FVRF-medlemmen Daniel Källmin deltog i flygbasbataljonsövningen i Borlänge.

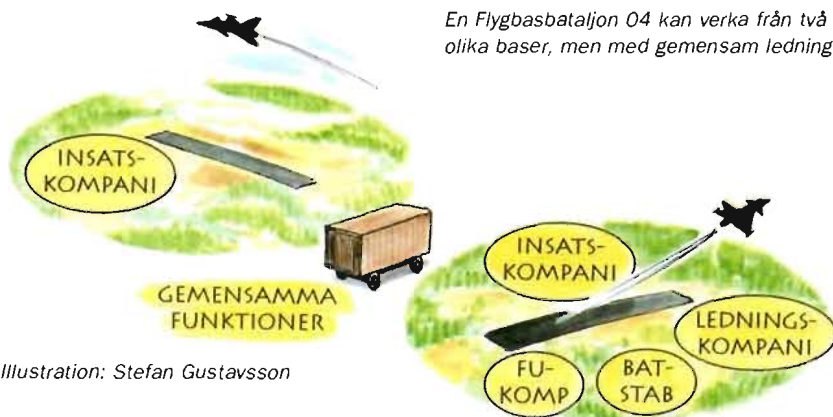

Illustration: Stefan Gustavsson

En Flygbasbataljon 04 kan verka från två olika baser, men med gemensam ledning.

Flygbasbataljon 04 är flygstridskrafternas basförband för betjäning av flygförband. Uppgiften kan genomföras i landet för att hävda vår suveränitet och försvara landet vid ett väpnat angrepp. Vid en framtida internationell uppgift med JAS 39 Gripen ingår bataljonen för att kunna betjäna flygförbandet vid olika scenarier. Det kan verka från en flygbas där vi är ensamma eller från en flygbas tillsammans med andra nationer – i eller utanför Sverige.

Införandet av Flygbasbataljon 04 påbörjas under 2001. Ny materiel, som måste tillföras under de närmaste åren för att vi ska kunna uppnå de förmågor vi ansatt, kommer att tillföras förbanden.

En klargöringstropp förbereder sig för att kunna klargöra en Gripen för ett nytt uppdrag.

Under verifieringsövningen i Borlänge provades att förlägga delar av personalen i tält med tolv våningssängar vardera.

Internationella insatser

Att skapa en fungerande basorganisation som kan verka utomlands är en angelägen uppgift. I dagsläget ska flygvapnets internationella insatsförband med AJSF 37 kunna vara operativt inom 90 dagar efter beslut om insats.

Med början nästa år ökas kraven då avsikten att kunna ställa ett AJS 37-förband med tillhörande basförband till förfogande för internationella insatser inom 30 dagar. En rekognosceringsstyrka ska kunna utgå inom 15 dagar. Till grund för förbandet finns Flygbasbataljon 04.

För Sveriges behov av flygtransporter till förband ingående i utlandsstyrkan

kommer ett snabbinsatsförband bestående av fyra TP 84 Hercules finnas med början 2001. Grunden för det förbandet ska vara hämtad ur det befintliga organisationen för Transportflygenheten vid F 7 i Sätenäs.

Efter 2004 är målet att JAS 39 Gripen ska kunna ställas inför spaningsinsatser i en fredsfrämjande insats. Avsikten är även här att basförbandet ska ha sin grund i Flygbasbataljon 04. De internationella förmågorna och deras realiseringsmöjligheter hänger dock samman med regeringens avsikter, som ännu inte är beslutade. ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR KAPTEN OCH TJÄNSTGÖR VID TU BAS I HALMSTAD.

Basbataljon 85 (16 st)

- Betjänar flera divisioner 37/35/60
- Betjänar sambands- och transportflygförband
- Två huvuduppgifter
- Rörliga inom huvudbas
- En tung huvudbas per bataljon
- Vissa delar rörliga inom flygkommando
- Reagerar på skada genom:
 - Omgruppering till sidobas
 - Ammunitionsröjning/banreparation
 - Återgång till huvudbas
- Uthållighet mot flygbasbekämpning
- Verkar cirka 14 dygn
- Fasta ledningsfunktioner
- Specialistförband (~ 1500-2700 soldater)
- Ej anpassad för internationell insats

Antal civila 48 (totalt 768)

Flygbasbataljon 04 (8 st)

- Obas betjänar en division 39/39B/AJS 37/JA 37
- Tbas betjänar sambands- och transportflygförband
- En huvuduppgift
- Bataljonen operativt rörlig
- Verkar på två baser
- Förmåga att "Agera:"
 - Taktisk rörlighet
 - Ammunitionsröjning och banreparation för "minsta startsträcka"
- Uthållighet mot väpnat angrepp på kort sikt
- Verkar över tiden
- Rörliga sambands- och ledningsfunktioner
- Flerfunktionsförband (~740 soldater)
- Anpassad för internationell insats
- Förmåga att tillväxa taktiskt, personellt och materiellt

Antal civila 42 (totalt 336)

Några av medlemmar i Ag 2006 på besök i Flygvapencentrum i Uppsala. Fr v André Brännström, Andreas Nilsson, Erica Engback, Annika Sahlin, Lars Herlufsén och Anna Wallin. Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

AV ANDERS HED

Ag 2006 är namnet på en arbetsgrupp som arbetar med flygvapnets framtidsfrågor sett ur personalens perspektiv. Ledamöterna är unga och representerar samtliga personalkategorier och flottiljer.

Gruppen är ett av generalinspektörens rådgivande organ och den unga personalen har här en unik direktkanal till flygvapnets högsta ledning.

I mitten av 1990-talet bildades en grupp bestående av unga officerare för att arbeta med framtidsfrågor. Bakgrunden var att den materiella förnyelsen som präglar flygvapnet inte återspeglades i framtidsstron bland personalen. Arbetet med "de 16 unga" kom dock av sig, men återupptogs 1998 efter initiativ från Flygvapencentrum.

Arbetsgruppen benämns Ag 2006 och har till uppgift att ge stöd åt generalinspektören (GI) genom att bland annat utveckla den lista med idéer och förslag

På gång för flygvapnets framtid

Ag 2006-arbetet ger unga chans att påverka

till åtgärder som den ursprungliga gruppen utarbetat.

Flygvapnets generalinspektör **Jan Jonsson** har valt att använda Ag 2006 som ett rådgivande organ parallellt med GI:s råd, som består en grupp av flygvapnets högsta chefer. Genom Ag 2006 har GI lättare att förstå hur den yngre personalen tänker och ser på verksamheten. Därmed ges större möjligheter att säkerställa de personalrelaterade förutsättningarna inom ramen för det övergripande konceptet FV 2000.

Som komplement till den centrala Ag 2006-gruppen sker ett liknande arbete vid respektive flygflottilj genom en lokal Ag 2006-grupp. Därmed förkortas vägen från idé och uppslag till konkret, bearbetat förslag till beslut.

Ag 2006 utgörs idag av personal med representanter från alla yrkeskategorier, vilka också representerar samtliga flygflottiljer. Dessutom ingår en representant

för den yngre civila personalen i gruppen. Målet är att gruppens ledamöter ska vara yngre än 30 år.

Viktigt i omdiriktningen

De frågeställningar som Ag 2006 arbetar med spänner över hela flygvapnets verksamhetsområde men kan i huvudsak delas in i nedanstående rubriker:

- Kunskap, mål, mening = vision
- Ledarskap/chefskap
- Personalens betydelse
- Verksamheten i flygvapnet
- Övrigt, t ex attityder, policyfrågor etc

Arbetet inom Ag 2006 bygger på generering av idéer, identifiering av brister och ett kreativt utvecklande av pågående arbete i flygvapnet. Syftet är att öka arbetsglädjen, effektiviteten och professionalismen och därmed få personalen – som är flygvapnets viktigaste tillgång – att

känna stolthet över att tillhöra flygvapnet.

Ag 2006 sammanträder två till tre gånger per halvår och vid varje sammanträde deltar såväl GI som hans ställföreträdare. Förutom den mera traditionella sammanträdesformen ges vid dessa tillfällen också möjlighet att informellt diskutera angelägna frågor. Det är en fördelaktig arbetsform som uppskattas av alla parter.

Verksamheten redovisas halvårsvis i en resultatskrivelse som går ut till förbanden, Högkvarteret samt övriga intressenter.

Det senaste året har en betydande del av Ag 2006 arbete fokuserats på Försvarsmaktens omstrukturering i allmänhet och flygvapnets i synnerhet. Något som ska ses som naturligt mot bakgrund av gruppens uppgift. Flertalet frågor och synpunkter har sitt ursprung från förbanden, men ett antal frågor har varit riktade från GI för att känna av hur personalen ser på situationen.

Alla synpunkter, frågor och idéer bemöts med stor lyhördhet och ligger till grund för en betydande del av Flygvapen-centrums arbete såväl internt som i kontakt med andra myndigheter både inom och utanför Försvarsmakten.

Utöver det ordinarie Ag 2006-arbetet ägnar sig gruppen åt en och annan egenutvecklande verksamhet i syfte att vidga vyerna och få inspiration. Som exempel kan nämnas ett besök på Saab i Linköping där gruppen, utöver visning av flygplansstillverkning m m, gavs möjlighet att diskutera närbesläktade frågor med representanter från näringslivet.

Ag 2006 deltar också i flertalet arbetsgrupper inom ramen för utarbetandet av luftstridsdoktrin (se artikel på sid 32). ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR ÖVERSTELÖJTNANT
OCH ÄR SAMMANHÅLLANDE
FÖR AG 2006-ARBETET.

Gruppmedlemmar

Ag 2006-gruppens medlemmar representerar samtliga flygflottiljer och yrkeskategorier.

De är:

Namn	Förband	Yrkeskategori
Annika Sahlin	F 4	Teknisk tjänst
Lars Herlufsén	F 7	Teknisk tjänst
André Brännström	F 10	Flygtjänst
Erica Engback	F 10	Striltjänst
Anna Wallin	F 17 Malmen	Meteorolog
Juha Kenttäkumpu	F 16	Teknisk tjänst
Andreas Nilsson	F 16	Sambandstjänst
Elisabeth Wahlgren	F 17	Skyddstjänst
Patrik Johansson	F 17	Markförsvarstjänst
Karin Jansson	F 21	Underrättelsetjänst
Martin Börjesson	TK 37/39	Flygingenjör
Per Kristiansson	FM HS	Civil

Möte med Ag 2006. Anna Wallin och André Brännström undrar vad Andreas Nilsson tycker om den nya utgåvan av uniformsreglementet.
Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Personalfrågor viktiga för Ag 2006

Diskussionerna mellan de unga officerarna i Ag 2006 ger flygvapnets högsta ledningen en bra uppfattning om hur olika yrkeskategorier resonerar i olika frågor. Personalfrågor står ofta på dagordningen vid gruppens sammanträden.

AV PETER LIANDER

Ag 2006 består av tolv personer med representanter från alla stora yrkeskategorier inom flygvapnet. En av dem är den 25-årige fänriken **Andreas Nilsson** som är sambandsofficer

vid F 16 i Uppsala. Han har varit i flygvapnet sedan 1997, har jobbat på förband sedan våren -99 och kom med 2006-gruppen för några månader sedan.

Andreas Nilsson kom med i gruppen på förslag av sin företrädare. Hon hade berättat om gruppens arbete och att det var en bra grej för flygvapnets framtid.

– Jag instämmer, det är som en motorväg rakt in till högsta ledningen. Det är viktigt att vi nya och unga får delge våra åsikter och att det är någon som lyssnar och tar dem till sig. Framför allt nu i omdiriktningen. Vi pratar mycket om personalfrågor, som exempelvis hur man kan åtgärda problem i samband med en flyttning, säger Andreas Nilsson.

Fänrik **Erica Engback** är också relativt ny i gruppen. Hon tillhör F 10 i Ängel-

holm och arbetar inom strids- och luftbevakningen och är Stril-personalens representant.

– Gruppens arbete verkar göra nytta. Vi tyckte att det var viktigt att ta reda på varför vissa väljer att lämna flygvapnet. På min arbetsplats sker nu en uppföljning när någon slutar. Det känns som om det vi föreslagit generalinspektören snart blev verklighet, säger Erica Engback.

Gruppen sammanträder ungefär varannan månad och diskuterar frågor av skiftande karaktär.

– Det finns inga frågor som är för dumma eller för svåra för att tas upp till diskussion inom gruppen, säger överstelöjtnant **Anders Hed** vid Flygvapencentrum och sammanhållande för Ag 2006. Andreas Nilsson ger ett exempel på en stor

och svår fråga för gruppen, men som naturligtvis inte löses enbart genom gruppens arbete.

– Försvarsmakten måste hålla jämnare steg med det civila yrkeslivet, framför allt på lönesidan. Jag håller inte med om att officerare inte är konkurrensutsatta. Det är vi hela tiden från det civila näringslivet. Löneskillnaderna kan inte vara hur stora som helst. Folk har andra grundvärderingar än tidigare, man väljer inte längre att bli officer för hela livet.

Både Andreas Nilsson och Erica Engback framhåller betydelsen av gruppens arbete men önskar att dess verksamhet blev mera känd bland sina kolleger på förbanden. Erica Engback blev tillfrågad av sin chef om att ingå och accepterade efter viss tvekan. Dels beroende på hög arbetsbelastning, men hon tycker också att det är lite konstigt att sitta med utan att vara förtroendevald.

– Jag representerar trots allt hela mitt yrkesfack, men det finns risk för att mina personliga åsikter speglas för mycket. Jag försöker naturligtvis tänka objektivt, men det är svårt att veta vad mina kolleger runt om i landet tycker. Vet de över huvud taget om att jag finns med i Ag 2006?

Andreas Nilsson skulle också vilja att att flera hör av sig.

– Nu är det mest de som är närmast som tar kontakt, säger han.

Viktigt att lyssna

Anders Hed, som började i flygvapnet 1973, är entusiastisk över sin uppgift.

– Det är viktigt att man lyssnar på människorna ute i organisationen. Ag 2006 är ett instrument för att skapa delaktighet i verksamheten. Delaktighet föder engagemang som i sin tur ger delaktighet, det måste gå hand i hand.

– Ag 2006 är en briljant idé, tänk om den funnits när jag var ung löjtnant i slutet av 1970-talet. Jag märker att mycket av resonemangen då som nu är desamma. Nog ville man gärna diskutera det med högre chefer, men klimatet var annorlunda då.

Anders Hed ger några konkreta exempel där Ag 2006-arbetet givit resultat.

– Inrättandet av en särskild organisation för planering och utvärdering av övningar, är en punkt som funnits med från början. Likaså hade synpunkter från Ag 2006 beaktats vid bildandet av Flygvapen-centrum.

Gruppens möten karaktäriseras av en informell stämning, där tankar och idéer utbyts fritt. Det är högt ”i tak” och om Anders Heds roll under diskussionerna säger Erica Engback:

– Han låter oss jobba ifred. Frågar vi om råd svarar han, men är samtidigt noga med att framhålla att det är hans egen åsikt. Han styr vilka uppgifter som ska färdigställas, men lägger sig inte i våra åsikter.

I och med att alla yrkesfack finns representerade vid mötena ges ledamöterna tillfälle att höra vad olika grupper tycker i gemensamma frågor.

– Vi kanske inte alltid blir eniga, men då skriver vi också det i dokumentationen, säger Erica Engback.

Trots sin tvekan inledningsvis har Erica inte ångrat att hon kom med i arbetsgruppen:

– Nej, det är fin stämning i gruppen och uppgiften ger nya kontakter med andra yrkeskategorier inom hela flygvapnet. ●

Andreas Nilsson är sambandsofficer vid F 16 i Uppsala.

Erica Engback är en blivande flygstridsledare.

Överstelöjtnant Anders Hed är sammanhållande för Ag 2006.

Följ Ag 2006 på Internet

Den som vill följa Ag 2006:s verksamhet via Internet rekommenderas att besöka flygvapnets hemsida.

Adressen är: www.mil.se/flyg/upp-org/ag2006/index.html

Gruppens e-postadress är: ag2006@flygvapenc.mil.se

En doktrin för luftstrids- krafter

AV MARTIN ANDERBERG

Nu utvecklas Sveriges första doktrin för luftstridskrafterna. Projektet inleddes 1999 och ska slutföras med ett symposium i Uppsala i augusti 2001.

Doktrinen innehåll förklarar varför luftstridskrafter finns och hur de bäst kan användas. Innehållet baseras på en blandning av teori och praktiska erfarenheter.

När flygvapnets generalinspektör, generalmajor Jan Jonsson, tillträdde sin befattning 1998 besökte han alla flygvapnets förband och skolor. Under resans gång stötte han ofta på frågor som t ex: Vad är flygvapnet till för? Vilken funktion fyller min tjänstegen? Vilken roll har jag i min befattning?

Frågorna kan kanske förefalla något förvånande, men vid närmare eftertanke var de vidsynta och befogade. Efter det kalla krigets slut har luftstridskrafternas roll förändrats betydligt. Enligt den säkerhetspolitiska bedömningen löper Sverige inte någon risk att utsättas för väpnat angrepp inom en tioårsperiod.

Efter rundresan beslöt flygvapnets ledning att försöka ge bra svar på frågeställ-

ningarna. Ett första steg var utskicket av Marco Smedbergs bok Om luftkriget. Boken är lättillgänglig och besvarar frågorna ur ett historiskt perspektiv.

Nästa åtgärd blev att initiera ett doktrinarbete i Flygvapencentrums regi för att besvara frågorna inför framtiden.

För att skapa en helhetssyn på luftoperativ verksamhet beslöts att den svenska doktrinen ska omfatta luftstridskrafterna i sin helhet och inte bara flygstridskrafterna. Därför har även luftvärnskomponenten, UAV (Unmanned Aerial Vehicle – obemannade flygfarkoster) och helikopterflottiljen en betydande roll i doktrinen.

Trenden efter det kalla krigets slut pekar tydligt på en internationell ökning av doktrinutvecklingen. Bland annat har

Storbritannien, Danmark, Norge och USA åstadkommit luftstridskraftsdoktriner eller sett över existerande doktriner.

Utbildande – inte styrande

Men vad är egentligen en doktrin? Ordet kanske inte är speciellt intresseväckande, men kan tolkas på olika sätt. Svenska Akademiens definition preciserar begreppet som teoretisk eller ensidig lära. Den militära tolkningen av doktrin är däremot mer dynamisk, innebörden utpekade som en levande process som anger en huvudinriktning.

Doktrinen är utbildande – inte styrande – eftersom den beskriver en vision om hur luftstridskrafter bör nyttjas generellt. Till skillnad mot ett reglemente eller ”Standard Operating Procedures” så krävs eftertanke före tillämpning i varje specifikt fall.

Doktrinen talar inte om exakt hur visionen ska uppnås. Grundidén påminner starkt om den svenska tolkningen av uppdragstaktik, där medarbetarnas kreativitet och erfarenhet tas tillvara. Det innebär också att inarbetandet av doktrinen i organisationen kanske är den viktigaste fasen i processen.

Doktrinutvecklingen innefattar egentligen själva kärnan i luftstridskrafternas verksamhet, eftersom det i den processen debatteras hur luftstridskrafterna ska nyttjas i olika situationer.

Innehållet i doktrinen är en blandning av teori och praktisk erfarenhet. Avsikten är att förklara varför luftstridskrafterna finns till och ge en principiell vägledning för hur de bäst nyttjas. Tyngdpunkten ligger på att förklara luftstridskrafternas unika egenskaper. I de anglosaxiska länderna heter det ofta att doktrinen representerar ”best accepted practice”.

Överstelöjtnant **Anders Silver** har gjort

Syftet med flygvapnets doktrinarbete är att dokumentera hur Sveriges luftstridskrafter kan användas i olika scenarion.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

en stor insats under sin tid vid Försvarshögskolan med att samla in aktuell erfarenhet och syna den ur ett teoretiskt perspektiv. Hans arbete har lagt grunden till

flygvapnets nuvarande doktrinutveckling. Den nya doktrinen är ett försök att sammanställa svenska erfarenheter och teorier i en skrift. Det betyder att luftstridskrafter-

nas ändamål och nyttjandepprinciper görs lättillgängliga och det blir därmed enkelt att vara med och påverka framtidsutvecklingen genom att delta med egna synpunkter och idéer.

Är då doktrinen bara till för oss som verkar inom luftstridskrafterna? Svaret är naturligtvis nej, eftersom den ger alla kolleger inom övriga stridskrafter möjlighet att skapa sig en bild av vad luftstridskrafterna kan åstadkomma och hur vi anser att de bör nyttjas. Utanför Försvarmakten kan doktrinen användas som referens bland annat av försvarspolitiker, sakkunniga på försvars- och utrikesdepartementen och av FOA. En av doktrinens viktigaste förtjänster är också att den ger ett aktuellt utbildningsunderlag för militära skolor och vid frivilligutbildning.

Doktrin-seminarier

Det svenska doktrinprojektet drogs igång i april 1999 med ett möte på F 7 i Sätenäs. Ett första utkast distribuerades inom Försvarmakten för remiss vid ett möte i Uppsala två månader senare. Utkastet baserades i hög grad på Anders Silwers

arbete och berörde därför enbart flygstridskrafter. Remissynpunkterna var många och bra, vilket visar att det finns ett stort engagemang och gedigen kunskap inom luftstridskrafterna.

Under hösten 1999 och våren 2000 har tre doktrinmöten hållits i Stockholm och Uppsala, alla med olika teman. Det första mötet behandlade doktrinprocessen. Där fick vi mycket god hjälp från Storbritannien och Norge som delade med sig av sina erfarenheter.

Under möte nummer två debatterades luftstridskrafternas roll vid internationella operationer. Även detta möte hade ett intressant internationellt inslag med föreläsare från USA, Storbritannien och Israel. Dessutom bidrog UD med sin syn på saken.

Det tredje mötet saknade internationella deltagare eftersom temat var flyg-, mark- och sjöstridskrafternas syn på luftstridskrafternas roll i mark- och sjöstriden. Armén och marinen representerades bland annat av respektive generalinspektörer. Positivt är att luftvärnet visar ett mycket aktivt engagemang i doktrinarbetet med stark representation under alla möten.

För närvarande arbetar doktringruppen med att skriva doktrinens teoretiska grundstomme. Denna bas ska sedan byggas på med kapitel som beskriver erfarenheter och nyttjandepprinciper. Dessa kapitel ska skrivas av ett antal arbetsgrupper, med representanter från luftstridskrafternas olika delar.

Enligt projektplanen skriver grupperna fram till november 2000 med stöd av doktringruppen. Till hjälp har de ett bra, grundläggande underlag som är utarbetat av elever vid Försvarshögskolan under ledning av överstelöjtnant **Bo Klingvik**.

Flygvapnets ställföreträdande GI, överste I. **Owe Wagermark**, leder och ansvarar för doktrinarbetet med överste I. **Göran Tode** som projektledare. För skrivande och den praktiska organisationen kring projektet svarar överstelöjtnant **Per Dahlbom**, Flygvapencentrum, major **Claes Silverplatz**, Lv 7, (efterträds av major **Claes Nilsson**, Lv 7) och artikelförfattaren.

Svenska förutsättningar

Doktrinen består av fyra huvuddelar, där

Edward N Luttwak, fristående säkerhetspolitisk expert från USA.

Överste 1. Owe Wagermark är en av de drivande krafterna bakom flygvapnets doktrinarbete.

Överste Tommy Bowermeiste tjänstgör vid det amerikanska flygvapnets doktrincenter. Till höger ses Robert dalsjö från svenska FOA.

den första kort går igenom det strategiska och operativa sammanhanget.

Del två beskriver luftstridskrafternas nyttjande och innehåller en kort beskrivning av militärteoretiska principer, luftkrigföringens grunder, luftstridskrafternas funktioner, en kort belysning av planeringsfasen vid luftstridsoperationer, skillnader i nyttjande vid internationella insatser, luftstridskrafternas roll i stöd till samhället och en kort genomgång av krigets lagar ur ett luftstridsperspektiv.

Del tre beskriver vilka förberedelser som krävs i fredstid för att luftstridskrafterna ska kunna nyttjas som beskrivet i den föregående delen. Del tre omfattar därför personal, utbildning, teknik, övningar, infrastruktur m m. Del fyra beskriver önskad framtidsutveckling, där nuvarande brister identifieras och där tankar om nya lösningar diskuteras.

Tidsmässigt ska doktrinen beskriva möjligheterna under åren

2000-2004 och den gäller för specifika svenska förhållanden och förutsättningar.

Språket är genomgående svenska. Men för att underlätta samverkan med utländska förband vid internationella insatser och i PFF-sammanhang, är målet att så många begrepp som möjligt ska finna sina Nato-motsvarigheter i en medföljande ordlista.

Anledningen till att doktrinen skärs i funktioner, eller roller om man så vill, är att det belyser meningen med att nyttja luftstridskrafter. En beslutsfattare önskar uppnå en viss effekt vid insats med luftstridskrafter och önskad effekt uppnås genom att utnyttja systemen i en viss roll. Vi bryter sedan ner uppgiften ytterligare

inom organisationen genom att identifiera vilket understödsbehov en viss funktion eller roll kräver, t ex i form av underhåll, infrastruktur, ledning, information och skydd. Ytterligare en vinst är att en aktivitet endast beskrivs på en plats i doktrinen.

En levande process

Ytterligare två doktrinseminarier är planerade

Arbetet med den svenska luftstridsdoktrinen har även engagerat internationella deltagare. Bilden är tagen under en paneldiskussion på Försvarshögskolan. Fr v ses den israeliske generalmajoren Avihu Ben Nun, Edward N Luttwak USA, Robert Dalsjö FOA, överste Tommy Bowermeiste USA och den svenske ambassadören Ragnar Ångeby.

för år 2000. Det första är i augusti och berör SEAD (Suppression of Enemy Air Defence) och försvar mot kryssningsrobotar samt ballistiska missiler.

I november sker årets sista seminarium, med ledning och underrättelsetjänst som tema. Förhoppningen är vi ska få utländsk representation vid båda dessa möten.

I början av 2001 arrangeras ett seminarium där processen för arbetets framtida utveckling ska diskuteras för att hålla doktrinen levande och aktuell.

Under 2001 sammanställs alla delar till ett dokument. Det ska vara färdigt för utgivning till flygvapnets 75-års jubileum på F 16 i Uppsala i augusti samma år. Som nämnts avslutas doktrinprocessens första varv med ett

internationellt doktrinsymposium i Uppsala den 23-24 augusti 2001.

Internationella erfarenheter

Det finns en stor internationell erfarenhet av hur doktrinarbete hålls levande och hur praktisk erfarenhet och akademiska analyser omsätts till en bra militär doktrin. För att fördjupa erfarenhetsutbytet ytterligare genomförs ett antal utlandsresor. Artikel-

författaren besökte en konferens i Israel förra året. Konferensen gick i Tel Aviv och många av talarna hade erfarenhet av Natos flyganfall mot Serbien 1999 och av flygkriget mellan Indien och Pakistan samma år. Israels egen konflikt med gerillan i södra Libanon ger också värdefulla insikter i hur det är att bekämpa små och rörliga mål med luftstridskrafter.

Vidare har det australiensiska flygvapnet inbjudit oss att skicka en representant som deltar i översynen av deras doktrin vid Air Power Studies Centre i Canberra.

Engagera dig i arbetet

Avslutningsvis ska framhållas att både idéerna och erfarenheten finns ute i organisationen, på förband, staber och skolor. Det är endast genom personalens engagemang som doktrinen blir bra och kan besvara alla de frågor som finns inom och utom organisationen. Doktrinarbetet är öppet för alla. Det är bara att anmäla sig! ●

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR LÖJTNANT OCH TJÄNSTGÖR VID 2. DIVISIONEN, F 10 ÄNGELHOLM.

Ny ledningsorganisation

Nu bildas det flygtaktiska kommandot

AV CHRISTER SALSING

Den 1 juli får Försvarsmakten en ny ledningsorganisation.

Flygvapnets verksamhet leds från det nyinrättade flygtaktiska kommandot.

Den Operativa insatsledningen (OPIL) bildas för att leda all operativ verksamhet.

I samband med att Försvarsmakten går in i en ny ledningsorganisation bildas det flygtaktiska kommandot med en chef som är ansvarig för både flygvapnet och för flygstridskrafternas taktiska utnyttjande. Den nya organisationen träder i kraft den 1 juli i år men den taktiska ledningen tas över redan den 20 juni.

Försvarsmaktens ledning i stort framgår av illustrationen här intill. Den består av ÖB med Högkvarteret (HKV) och Operativ insatsledning (OPIL) som utgör den centrala nivån. Militärdistrikt (MD) med militärdistriktsenheter utgör den regionala nivån. Förband, skolor, stöd och gemensamma resurser utgör den lokala nivån.

Högkvarteret

På central ledningsnivå finns liksom tidigare Högkvarteret (HKV), som består av Krigsförbandsledning (KRI) och Grundorganisationsledning, (GRO), personalstab, m m. Operationsledningen (OPL) har utgått och bildar tillsammans med de hitillsvarande milöstabernas operationsled-

ningar den operativa ledningen (OPL) i OPIL. HKV framtida organisation kommer att bli föremål för utredning.

Regionalt och lokalt

På regional ledningsnivå finns nu Militärdistrikten, som är underställda HKV. De svarar främst för territoriell verksamhet, samverkan med den civila delen av samhället samt utbildning av Hemvärn och frivilligrörelserna. Inom flygvapnet är det liksom tidigare flygflottiljerna som direkt samverkar med frivilligorganisationerna.

På lokal nivå finns förband, skolor, centra och stödresurser. Förbanden och de skolor som ingår i förbanden är underställda respektive chef för taktiskt kommando. I territoriellt hänseende lyder förbanden under det militärdistrikt inom vilket det är baserat. Våra flottiljchefer och chefen F 20 blir därmed direkt underställda chefen för FTK.

Militärstrategisk ledning

HKV STRA svarar för den militärstrategiska nivån vilket bland annat innebär kontakter med regeringen, inriktningen av försvaret i stort, inriktning av OPIL, övergripande samverkan med de centrala myndigheterna för det civila samhället (ÖCB, mm), styrning av MD.

Operativ och taktisk ledning

OPIL med hjälp av Operationsledningen, OPL genomför den operativa ledningen, vilket bl a omfattar dialog- och orderarbete

med STRA, de tre taktiska kommandona, ATK, MTK och FTK samt MD.

De tre taktiska kommandona, ATK, MTK och FTK omsätter den operativa ordern i taktiska order till insatsförbanden.

Förbanden omsätter den taktiska ordern till stridsteknisk verksamhet och löser ställda uppgifter.

Operativa insatsledningen

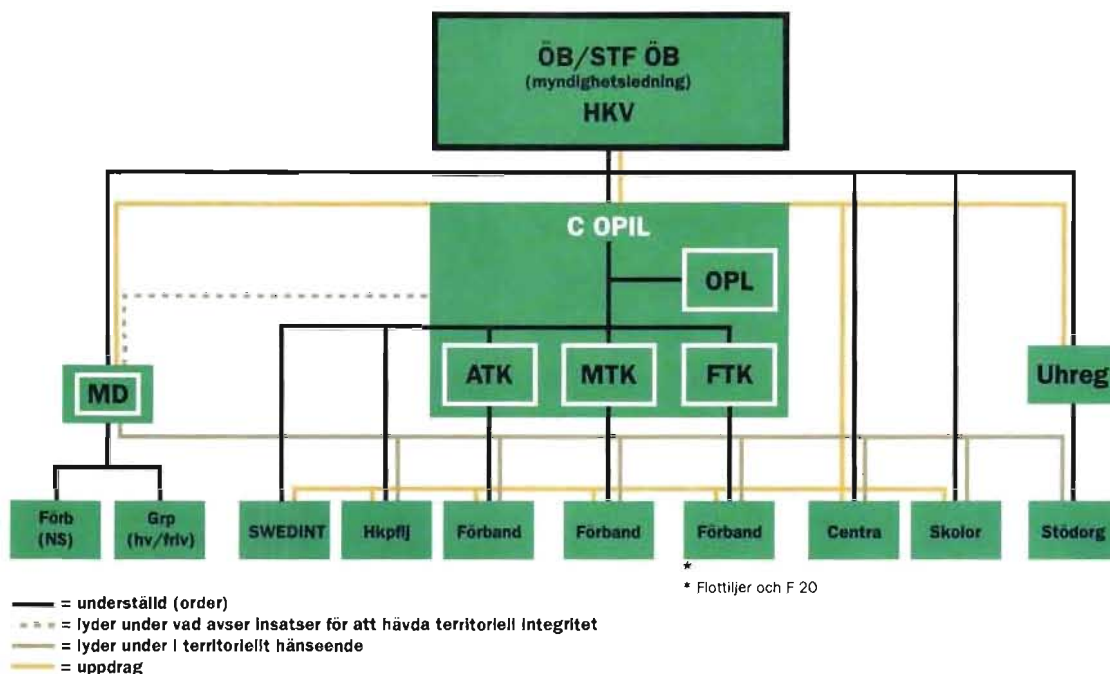
Den operativa insatsledningen består av chef, C OPIL, operationsledningen, OPL och de tre taktiska kommandona, ATK, armétaktiskt kommando, MTK, marintaktiskt kommando, FTK, flygtaktiskt kommando. SWEDINT och Helikopterflottiljen är underställda C OPIL

Chef för OPIL blir den nuvarande generalinspektören för flygvapnet, generalmajor **Jan Jonsson**. I samband med tillträdet av den nya befattningen befordras han till generallöjtnant.

Chef för Flygtaktiska kommandot och tillika generalinspektör blir överste **Mats Nilsson**, som befordras till generalmajor. Chef för Armétaktiska kommandot blir generalmajor **Alf Sandqvist**, chef för det Marintaktiska kommandot blir den nuvarande generalinspektören konteramiral **Torsten Lindh**.

Uppgiften i stort för Operationsledningen (OPL):

- Leda nationella och internationella insatser
- Skapa ledningskompetens bl a genom stabs- och förbandsövningsverksamhet
- Medverka i Försvarsmaktens utveckling

Taktiska kommandon

De nybildade taktiska kommandona för respektive försvarsgren är i princip uppbyggda på samma sätt.

Det Flygtaktiska kommandot (FTK) har bildats genom att Flygvapencentrum förutom övningssektionen och taktikutvecklingsenheterna (TU) har förts över till FTK. Den taktiska avdelningen (i ATK benämns denna avdelning för divisionsstab) har skapats genom att där koncentrera de tre hittillsvarande Flygkommandonas uppgifter samt övningssektionens uppgifter från Flygvapencentrum. Taktikutvecklingsenheterna, utom TU TP84, underställs F 16.

Den taktiska avdelningen har organiserats enligt samma indelning som i en CJTF-stab (Combined Joint Task Force).

OPIL:s lokalisering

Chefen för OPIL med operationsledningen, (OPL) lokaliseras inledningsvis till ämbetsbyggnaden Tre Vapen på Gärdet i Stockholm. De tre taktiska kommandona bibehåller nuvarande lokaler i respektive Enköping för ATK, Berga och Muskö för MTK samt FTK i Uppsala.

Avsikten är att OPIL ska samgrupperas före utgången av år 2001. Försvarsmakten har av Regeringen fått i uppdrag att utreda vart OPIL ska lokaliseras. De alternativ

som skall utredas är Muskö respektive Uppsala samt ett alternativ där lokaliseringen delas mellan Upplands-Bro/Bålsta och Uppsala. Härutöver kan Försvarsmakten utreda och redovisa andra alternativ. Kostnader och tidplan för alternativa lokaliseringar ska utredas, liksom den militära lämpligheten av olika alternativ. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni i år.

Beslut om den framtida lokaliseringen tas sannolikt inte förrän i höst, varför tidpunkten för samgruppering kan bli senarelagd.

Bemanning av OPIL

Verksamheten inom Projekt OPIL/FTK koncentreras nu för att bemanna organisationen och att ta emot överlämning från de tre Flygkommandona av all den kunskap och erfarenhet som under decennier byggts upp i flygkommandostaber och de tidigare sektorstaberna.

Till nästa utgåva av FlygvapenNytt planeras en artikel som utförligare beskriver det Flygtaktiska kommandots roll och funktion i den oinriktade Försvarsmakten.

Den geografiska indelningen av de fyra militärdistrikten.

ARTIKELFÖRFATTAREN ÄR ÖVERSTE
OCH TJÄNSTGÖR I FLYGVAPENCENTRUM

Mats Nilsson

Ny GI för flygvapnet

AV PETER LIANDER

Utnämnde generalmajoren Mats Nilsson blir den 1 juli chef för Flygvapnets taktiska kommando och tillika generalinspektör för flygvapnet.

Flygvapnets GI generalmajor **Jan Jonsson** lämnar i sommar sin befattning för att bli chef för Forsvarsmaktens Operativa insatsledning, OPIL. Hans efterträdare är överste **Mats Nilsson**, som den 1 juli formellt tillträder som chef för Flygvapnets Taktiska Kommando. Samtidigt befordras han till generalmajor och blir tillika generalinspektör för flygvapnet, vilken är flygvapnets främste företrädare.

Jämfört med dagens GI får rollen en mera tydlig innebörd, eftersom chefen för det flygtaktiska kommandot har ett tydligt ledningsansvar över flygflottiljerna.

Mats Nilsson är född 1956 och torde för svenska förhållanden vara en rekordung general. Han är gift med Anna och hemma i Täby-villan, norr om Stockholm, bor också barnen Carl, 13 år och Johanna, 7. Karriären inom flygets värld började när han som 15-åring började segelflyga. I

flygvapnet började han 1976, direkt efter studentexamen.

– Jag funderade på att bli barnläkare eller kock, säger Mats Nilsson med en dialekt som avslöjar ett ursprung i Skåne.

Mats Nilsson började flyga Viggen 1978.

– Det känns länge sedan, säger han med ett karaktäristiskt leende.

Efter officersexamen blev det förbandstjänst som spaningspilot vid F 17 i Ronneby. Det var under en period när den militära verksamheten i och över Östersjön var omfattande. Den sovjetiska ubåten U-137 på grundet utanför Karlskrona såg Mats Nilsson från luften.

Provflygare

Under de följande tio åren tjänstgjorde han som provflygare vid FMV:Prov i Linköping. Provflygarutbildningen genomfördes hos den amerikanska flottans högt ansedda provflygarskola i USA, där han dessutom blev kurssetta. Hemma i Sverige väntade JAS 39 Gripen, vilken han som förste flygvapenpilot tog sig an 1990. Provflygarjobbet gav också tillfällen att flyga många olika flygplanstyper. I

Foto: Peter Liander/
Forsvarets bildbyrå

flygdagboken finns 35 typer noterade, bland dem amerikanska F-16, F-18 och ryska Su-30.

Därpå följde högre chefsutbildning och tjänstgöring i dåvarande Flygvapenledningen i Stockholm. 1995 blev han flygchef vid F 16 i Uppsala, en flottilj som han sedan var chef för mellan 1997 – 99.

Utöver de ordinarie befattningarna har han också arbetat vid hovet som adjutant till kung **Carl XVI Gustaf**.

Sedan årskiftet har Mats Nilsson arbetat i Högkvarteret som chef för planeringsavdelningen inom operationsledningen. När det nu redan är dags att byta befattning igen är det med stor glädje och ambition.

– Flygvapnet befinner sig i ett skede där det finns mycket intressant att utträta, nu ska vi framåt.

Mats Nilsson förutsätter att flygvapnets personal har stora förväntningar på honom – han har det i alla fall på personalen:

– Jag har stora förväntningar på att flygvapnets personal nu verkligen jobbar för utvecklingen ska gå åt rätt håll. Den omstrukturering av Forsvarsmakten som nu görs är helt nödvändig. ●

På nya befattningar

Förändringarna i Försvarsmaktens ledningsorganisation har medfört att vissa av de högre officerarna inom flygvapnet placeras på nya befattningar. En av dem är den nuvarande Militärbefälhavaren i Mellersta militärområdet, generalmajor **Kjell Koserius** som blir chef för Mellersta militärdistriktet i Strängnäs t o m den 30 juni 2001. Han anställdes i flygvapnet 1962 och har tidigare tjänstgjort vid bl a F 11 i Nyköping, Försvarsstaben/Flygstaben, F 16 i Uppsala och har varit chef för Mellersta flygkommandot samt stabschef vid Mellersta militärområdet.

MD-chef på Gotland

Generalmajor **Curt Westberg** blir chef för Gotlands militärdistrikt t o m den 30 september 2003. Han kommer närmast från befattningen som chef för gemensamma staben i Högkvarteret, som han innehaft sedan 1997.

Westberg har tidigare tjänstgjort bland annat vid F 15 Söderhamn, F 17 Ronneby, Militärhögskolan och har varit chef för F 21 i Luleå samt stabschef vid Flygvapenledningen.

Till Försvarsdepartementet

Regeringen har anställt generalmajor **Bo Waldemarsson** som departementsråd i Försvarsdepartementet. Han tillträder den 1 juli tjänsten som biträdande chef för

Huvudenheten för säkerhetspolitiska och internationella frågor. Bo Waldemarsson kommer närmast från

befattningen som chef för Planeringsstabens i Högkvarteret. Tidigare i karriären har han tjänstgjort i olika befattningar vid bl a F 12 i Kalmar och F 17 i Ronneby, vid Försvarsstabens och Högkvarterets planeringsavdelning samt har varit stabschef och chef för Mellersta flygkommandot.

Överste **Michael Moore**, tidigare chef för Högkvarterets strategiavdelning, har den 1 juni tillträtt tjänsten som militär rådgivare till Försvarsminister Björn von Sydow. Han har tidigare bl a tillhört förband som F 12, F 17, F 18 Tullinge och F 20 Uppsala.

Ny flottiljchef

Överste **Jan Sahlestrand** lämnar sin befattning i Högkvarterets grundorganisationsledning för att den 1 oktober tillträda som chef för Jämtlands flygflottilj, F 4, på Frösön. Han blir därmed även chef för Östersunds garnison.

Den nuvarande flottiljchefen vid F 4, överste **Ola Gynäs** blir chef för flygsäkerhetsinspektionen vid Högkvarteret i Stockholm.

Miljöpris till F 10-kaptten

FV-Nytt säger grattis till kaptten **Michael Ottermo** vid F 10 i Ängelholm som tilldelats Försvarsmaktens individuella miljöpris för 1999. I motiveringen anges att Michael Ottermo på ett ambitiöst, kompetent och engagerat sätt drivit miljöfrågor och nått avsevärda resultat i arbetet med att uppfylla ÖB:s och F 10:s miljöplaner.

Priset består av ett diplom samt ett stipendium på 3000 kronor. På bilden ses pristagaren flankerad av stf ÖB viceamiral **Frank Rosénius** och generallöjtnant **Hans Berndtsson** i samband med prisutdelningen.

Foto:LasseSjögren/
Försvarets bildbyrå

Flygvapnet firar 75 år

Flygvapnet blev en självständig försvarsgren den 1 juli

1926 och fyller således 75 år under 2001. Numera återstår det bara en flygflottilj som också fyller 75, nämligen F 4 på Frösön. Ytterligare en flottilj fyller dock jämnt nämligen F 21 i Luleå med sina 60 år.

Förberedelsearbetet för att uppmärksamma dessa händelser är nu igång. Främst uppmärksammas 75 årsjubileet genom flygdagar vid samtliga flygflottiljer. De preliminära datumen för 2001 är: 22 april F 17 Ronneby 13 maj F 7 Sätenäs

15/16 juni F 21 i Luleå 1 juli F 10 Ängelholm 11/12 augusti F 4 Frösön 25/26 augusti F 16 Uppsala

Flygdagarna kommer att ha olika teman. Tex räknar F 4 med att ha veteranflyg som tema för flyguppvisningarna.

Dessutom blir det en jubileumskonsert i Stockholm med Flygvapnets musikkår. Platsen blir Berwaldhallen och datumet planeras till den 28 januari 2001.

I anslutning till flygdagarna i Uppsala arrangeras ett inter-

nationellt doktrinseminarium, med internationellt deltagande.

FlygvapenNytt kommer att fortlöpande publicera information om de olika jubileumsarrangemangen. Ett bra sätt att hänga med är också att emellanåt surfa in till flygvapnets hemsida på Internet:

www.mil.se/flyg

MiG 1.44 i luften

Efter stora förseningar och en ominriktning av projektet har flygutprovingen av den ryska MiG 1.44 inletts. Premiärflygningen ägde rum den 29 februari i år med MiG:s chef-

sprovflygare Vladimir Gorbunov vid spakarna, genomfördes i Gromovs flygforskningsinstituts regi vid Zjukovskij-fältet utanför Moskva. Flygningen, som tog 18 minuter, gjordes i två varv runt fältet på 1000 meters höjd i fartområdet 450-550 km/h, hela tiden med landstället utfällt.

Den andra provflygningen skedde den 27 april och varade i 22 minuter, varvid också landstället fälldes in. Flygningen gjordes på 2000 meters höjd med fart upp till 600 km/h.

MiG 1.44 är utrustad med två Ljulka-Saturn AL-41F-motorer, en nyutveckling som är av "nästa generation". De motsvaras av amerikanska Pratt & Whitney F119 som sitter i F-22.

Projektet MiG 1.42 (med prototypen 1.44) inleddes på sovjettiden under mitten av 1980-talet. Ett projekt som till viss del motsvarar amerikanska F-22. På den ekonomiska utvecklingen i Ryssland försenades projektet och ambitionen sänktes från serieproduktion till att utnyttja ett

enda flygplan som teknologiprototyp. Nikolaj Nikitin, chef för RSK MiG (den ombildade företagssammanslutningen kring konstruktionsbyrån MiG), sade i samband med premiärflygningen att resultaten från utprovningarna kommer att ligga till grund för det ryska flygvapnets nästa generations stridsflygplan. Ett flygplan som sannolikt blir mindre än vad 1.44 är.

Projektet MiG 1.42 har tidigare beskrivits i FlygvapenNytt nr 1/99.

Ulf Hugo

Flygvapenkadett silvermedaljör i världscup

Kadett **Per Backman** belönades med en silvermedalj när världscupen i Ashihara karate i påskas avgjordes i Köpenhamn. Medaljen vanns i hård konkurrens, antalet deltagare var totalt cirka 100 från 20 nationer.

Per Backman mötte en ryss i finalen och tillställ-

ningen blev både jämn och tuff. Ryssen tilldömdes till sist segern och blev utsedd till tävlingens bäste deltagare.

Per Backman är blivande skyddsofficer vid F 16 i Uppsala. För närvarande genomgår han officersutbildning vid militärhögskolan i Östersund (MHS Ö).

Annorlunda konst i FV-museum

Sommarens konstutställning i Flygvapenmuseum på Malmen är signerad av **Tommy Hagman**.

– Han är ingen känd konstnär men vi tycker ändå att det är viktigt att visa hans alster, säger museichefen **Sven Scheiderbauer**. Det är en annorlunda konstutställning. Tommy Hagman är född

med handikappet Aspergers syndrom, en form av autism. Hans produktion är stor och flera av tavlorna har flygmotiv.

Utställningen ger samtidigt information om handikappet, som uppskattningsvis fyra av tusen grundskoleelever har medfött.

Volvo Aero serverar RM 12

FMV har tecknat ett femårigt avtal med Volvo Aero Corporation i Trollhättan om cen-

Foto: Försvarets bildbyrå

tralt verkstadsunderhåll av Gripens motor RM 12.

Det nya avtalet gäller sedan den 1 maj och innebär bland annat ett mera omfattande åtagande för Volvo Aero jämfört med tidigare. Nu gäller fasta priser på reservdelar och underhållsåtgärder samt egenfinansierad lagerhållning av reservdelar.

Danske CFV på besök

Danmarks flygvapenchef generalmajor **Kurt Ebbe Rosgaard** har varit på officiellt besök i Sverige. Vård var flyg-

vapnets generalinspektör generalmajor **Jan Jonsson** och besöket varade under tiden 2 – 4 maj.

Generalmajor Rosgaard besökte F 7 i Såtenäs för att studera Gripen-systemet på nära håll. Vidare besöktes Kiruna samt Flygvapencentrum och F 20 i Uppsala.

Foto: Håkan Brandt/Försvarets bildbyrå

Var hamnar flygutbildningen?

Foto: Peter Liander/
Försvarets bildbyrå

Det är ännu inte bestämt var flygutbildningen ska bedrivas i framtiden. Ärendet bereds i regeringskansliet, men någon tidpunkt för när beredningen ska vara klar är inte fastställd. Ett förslag kan tidigast föreligga i samband med regeringens budgetproposition, som kommer i september.

För närvarande bedrivs den grundläggande flygutbildningen vid F 10 i Ängelholm. Nästa utbildningsskede, den grundläggande taktiska flygutbildningen (GTU), sker vid F 16 i Uppsala (bilden).

Den första serietillverkade JA 37 Jaktviggen har flugit färdigt. Den sista flygningen skedde den 6 april med FMV: Provs chefsproflygare överstelöjtnant **Per-Olof Almstedt** som pilot.

Premiärflygningen med flygplan 37301 skedde den 4 november 1977. Därefter har den, i likhet med många andra tidiga serieflygplan, under årens lopp använts till flygprovsvksamhet. Efter tjänst hos FMV var den mellan

1983 – 90 stationerad hos Saab för s k typserviceverksamhet. Sedan dess har 37301 varit baserad hos "FC" på Malmen.

Att just P-O Almstedt satt vid spakarna under den sista flygningen föll sig naturligt,

Unik Jaktviggen pensionerad

både flygplan och pilot kan betraktas som något av veteraner inom JA 37-systemet. Almstedt flög "301":an för första gången redan 1980 och har sedan dess deltagit i all flygutprovning av betydelse för Jaktviggen.

En titt i journalerna visar att flygplanet har använts till en mängd olika typer av utprovning: motorprov, PEK-siktning som senare blev automatsiktning i serieflygplanen, olika dator- och styrautomateditioner, utprovning av

hjälmsikte, IR-OTIS och prov med jaktroboten RB 71 Skyflash.

Proverksamhet av skiftande slag innebär också att flygplan under ofta långa tider måste stå i hangar för olika installationsarbeten. Det avspeglas också på drifttiden för 37301, som blev totalt 1166 flygtimmar. Nu väntar Flygvapenmuseum för Viggen-veteranen – ja, flygplanet alltså ...

Foto: Michael Rosenqvist/FMV

F 10 fullvärdig Gripen-flottilj

Sedan den 15 maj har F 10 i Ängelholm tillstånd att i egen regi bedriva såväl teknisk som operativ verksamhet med JAS 39 Gripen. Flottiljen har haft det tekniska luftvärdighetsansvaret för Gripen-flygningarna vid flottiljen sedan de första flygplanen anlände den 1 oktober 1999. Det luftoperativa ansvaret vilade dock på F 7 i Såtenäs.

Nu har F 10 "kvalitetssäkrats" enligt bestämmelserna i Regler för Militär Luftfart (RML) vilket innebär att även det operativa ansvaret tas över.

Den först omskolade divisionen, "Johan Blå", flyger nu på

hemmaflottiljen. Näst på tur står den tidigare Viggen-divisionen "Johan Röd" som påbörjar sin Gripen-inflygning i Såtenäs efter sommaren. De planeras återkomma till Ängelholm på våren nästa år då den andra etappen av flottiljens JAS 39-anpassning planeras vara färdig.

De två divisionerna planeras sedan vara verksamma i Ängelholm t o m hösten 2002 då de tillsammans med det tekniska underhållet flyttar till F 17 i Ronneby. F 10 läggs ner sommaren 2003.

Lansen flyger igen

Foto: Tommy Göransson

Som berättades i FV-Nytt 4/99 har J 32 Lansen slutat flyga operativt. Men stilleståndet på marken blev inte långvarigt. Den 16 maj var det dags igen när major **Bengt Carlsson** tog flygplanet "Caesar 03" upp i luften igen.

Flygningen blev möjlig sedan Högkvarteret beslutat att Försvarmakten ska ha ett antal veterankrigsflygplan luftvärdiga. De flygplanstyper som avses är förutom Lansen också J 29 Tunnan och J 35J Draken. De aktuella flygplanen ägs av Flygvapenmuseum i Linköping.

F 10 i Ängelholm har fått i uppdrag att ansvara för att två exemplar av vardera Lansen och Draken tills vidare finns tillgängliga för flygande museal verksamhet. Dessutom ska

den J 29 Tunnan som nu flygs civilt registrerad, åter blir militärt registrerad.

Syftet är att bevara delar av svensk militär flyghistoria i flygande skick. Beslutet är unikt och på sätt och vis en fin revansch för de misstag som tidigare skett när historiskt intressant materiel skningslöst skrotats utan tanke på eftervärlden.

– För en stor allmänhet och flygvapnets personal som känner igen sin egen del av flygvapnets historia är det betydelsefullt att hålla flygplanen luftvärdiga. De väcker stort intresse i samband med olika uppvisningar och andra evenemang, säger överstelöjtnant **Jan Björkenstam** vid Högkvarteret.

Innan F 10 får verksam-

hetstillstånd enligt de militära luftfartsbestämmelserna sker de nödvändiga underhållsflygningarna med Lansen genom FMV:s försorg.

– FMV:Prov bär det tekniska och flygoperativa ansvaret, vilket är av stor betydelse för den fortsatta verksamheten. Det erforderliga flygplansunderhållet har planerats och

genomförts på ett professionellt sätt av personal ur F 16 Specialflygkompani och Teknikavdelning på Malmen, säger en belåten Bengt Carlsson, som länge arbetat för det beslut som nu tagits.

Går allt väl med den flygmuseala organisationen flyger även Draken till flygvapnets 75-årsjubileum nästa år.

Tommy Göransson, Roland Öst och Göran Samuelsson är några av de tekniker som sett till att Lansen åter är i luften. Foto Bengt Carlsson

Ola Rignell årets Fält-stipendiat

Årets Fält-stipendium har tilldelats **Ola Rignell**, chefsprovflygare vid Saab Gripen i Linköping. Stipendiet är på 15 000 kronor och har fått namnet efter chefen för Försvarets överlevnadsskola,

Lars Fält. Ola Rignell erhåller stipendiet för att han med egna initiativ och gott föredöme har verkat för en utveckling av svenska militära flygbesättnings för-måga att överleva efter ett

fallskärmshopp. Ett område som genom begreppet CSAR – combat search and rescue – blivit aktuellt i samband med förberedelsearbetet inför ett eventuellt svenskt deltagande med flyg i interna-

tionella insatser. Ola Rignell mottager Fält-stipendiet ur ÖB Owe Wiktorins hand i samband med flygdagen vid F 7 i Såtenäs den 18 juni.

LOMOS kräver mera samverkan

I mars arrangerade FVRF ett riksmöte om LOMOS på 11, Kungsängen. Mötet var det första sedan introduktionen av LOMOS och hade bjudit in representanter från både centrala och regionala instanser.

Från centralt håll fanns alla instanser på plats, d v s Högkvarteret, Försvarets Radioorganisation (FRO), SKBR och FVRF medan det var något tunnare representation från den regionala nivån. Lottaförbunden och flottiljerna hörde till undantagen på regional nivå, här fanns representation från i stort sett alla instanser. Totalt samlade mötet cirka 50 personer.

Även om riksmötets tema var framtid

så inledde FVRF:s kanslichef **Björn Moberg** med en historisk tillbakablick – från de olika generationerna av luftbevakning fram till LOMOS och hur detta skapades. Major **Nils-Eric Eriksson**, Högkvarteret, informerade om framtida förändringar inom stridsledningssystemet. En inspirerande genomgång där LOMOS fanns med som en del i framtida system. Även om det är kompetensförband, så betyder detta mycket för framtida möjligheter vid återtagning och anpassning till en ändrad hotbild.

Överstelöjtnant **Lars Hed**, Högkvarteret, fortsatte att sprida inspiration med att understryka betydelsen av både LOMOS och frivilligverksamheten inom försvaret.

De frivilliga kan idag ha svårt att finna motivation och identitet jämfört med tidigare. Men det framhåller betydelsen av mera nytänkande och engagemang istället för bevarande och uppgivenhet.

Kapten **Thomas Hillemar**, F 16 Uppsala, berättade att den centrala utbildningen kvalitet har ständigt ökat och är nu på en mycket kvalificerad nivå. Men tyvärr har både antal deltagare och antal kurser minskat – en trend som måste vändas.

Lottornas vice ordförande **Yvonne Hansen** redogjorde för de rekryteringsåtgärder som gjorts inom systemet, med bl a video, broschyrer och kampanjen under Lottornas LOMOS-år.

En diskussion visade tydligt på ett behov av gemensamma informations- och rekryteringsåtgärder.

Många nya idéer

Riksmötets andra dag inleddes med en diskussion kring regional utbildning. En aktiv debatt, visade på stor enighet kring nytänkande och förändringar i utbildningen. Ett av många förslag var att låta nya medlemmar på prov följa en frivillig som redan finns i systemet på övningar. Andra idéer som ventilerades var t ex:

– Färre övningar (en till två) men med större uppslutning och samverkan med flygövningar om detta är möjligt att samordna. Övningarna ska ledas av kompaniets egen personal med stöd från flottiljen.

– Nya grepp i personalvård och rekry-

Foto: Lennart Andersson/
Försvarets bildbyrå

Flygflottiljernas frivilligsektioner blir kvar

När utredningen om militärdistrikt (MD) och deras underenheter (MDE) pågick, fick frivilligorganisationerna höra att man tänkte inlemma flygvapnets frivilligsektioner i denna "territoriella" organisation. De sju frivilligorganisationerna som samverkar med flygvapnet reagerade omedelbart och fick en föredragning för ställföreträdande ÖB.

Bland de motiv som framfördes för att slippa förändring från dagens mycket väl fungerande struktur var:

- LOMOS tillhör stril och är alltså en insatsorganisation, inte territoriell, och placeras därför enbart under FTK (Flygstatistiska kommandot).

- Flygbasorganisationen är inte heller territoriell, utan i högsta grad en insatsressurs, dvs med FTK-styrning.

- Flygvapnets frivilligsektioner fungerar mycket bra. Den samlade kunskapen är svår att ersätta och går inte ens bygga upp någon annanstans.

- Uppdragen till flottiljcheferna skulle få konstiga vägar: dels direkt från grundorganisationsledningen i Högkvarteret (HKV/GRO), medan en annan del skulle ta svängen via MD, för att sedan på flottiljen sättas samman igen till ett totaluppdrag.

Återredovisningen skulle ske på samma "konstiga" sätt för att slutligen hamna hos HKV/GRO.

- De frivilliga som söker till sig till flygvapnet, gör detta främst därför att de gillar flyg och därmed knuten verksamhet. Genom att lyfta över verksamheten till MD-grupperna, skulle vi troligen tappa mängder med medlemmar.

Efter att ha hört dessa argument beslutades att flottiljerna tillsammans vidare ska behålla sina frivilligsektioner inom sina personalramar. Än en gång har det lönat sig att framföra konstruktiv kritik mot förslag från den centrala ledningen inom Försvarsmakten.

BJÖRN MOBERG/KANSLICHEF

tering. Låt de frivilliga i kompanierna själva skapa åtgärder och ta stöd från frivilligsektionerna och centrala instanser. Prova nya vägar i personalvård, gärna personliga utvecklingsplaner för att underlätta för de frivilliga att i sin tur planera utbildnings- och övningsverksamhet.

- Att öppna alla tjänstegrenar för både kvinnor och män. Här rådde samstämmighet och det beslöts att gå vidare med denna fråga i en projektgrupp. Dock har Lottorna senare, efter sammanträde i överstyrelsen, meddelat att de inte för närvarande är beredda att gå med på detta.

Projektgrupper

Andra punkter som togs upp var bland annat LOMOS nya organisation, som gäller sedan årsskiftet. Dessutom presenterades en ny typ av telefon som ersätter den telefon för inomhusbruk som använts hittills. Den nya telefonen klarar de skiftande svenska väderförhållandena.

Vidare orienterades om den internationella delen i observationssystemet, vi har mest kontakter med Estland och Danmark. Thomas Hillemar informerade om en studieresa till Schweiz och deras system, som är annorlunda än LOMOS men som i stort har samma uppgifter. Internationaliseringen kommer att utvecklas även inom denna verksamhet.

Undertecknad gav information om framtida materielhantering som kommer att innebära större ansvar och mer arbete för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Riksmötet enades om att bilda en projektgrupp som tar tillvara på idéerna. Två representanter från vardera FRO, FVRF, SKBR och SLK utses för att snarast påbörja arbetet, med målsättning att samverka över gränserna inom rekrytering, information och utbildning.

Nästa riksmöte ska hållas i april 2002.

TORE BERTILSSON

FVRF 2000

Skåne Hallands (S H) FVFb

Sydöstra Sveriges (SÖS) FVFb

Västra Sveriges (VäS) FVFb

Bråvalla (Brå) FVFb

Stockholm (Sto) FVFb

Bergslagens (Ber) FVFb

Aros (Aros) FVFb

Dalarna Gävleborg (D G) FVFb

Nedre Norrland (NN) FVFb

Västerbotten (Vb) FVFb

Norrbottnens (Nb) FVFb

Skåne- och Hallands län

Jönköping-, Kronoberg-, Kalmar- och Blekinge län

Västra Götalands län

Östergötland-, Södermanland- och Gotlands län

Stockholms län

Värmland- och Örebro län

Västmanland- och Uppsala län

Dalarna- och Gävleborgs län

Jämtland- och Västernorrlands län

Västerbottens län

Norrbottnens län

FVRF gick Högvakt

I mitten av maj svarade medlemmar ur FVRF för bevakningen av Stockholms slott. Händelsen sammanföll med att det är 60 års sedan frivilliga luftbevakningen etablerades samt att FVRF fyller 45 år.

Foto: Lennart Andersson/Försvarets bildbyrå

Omorganisationsmål i hamn

FVRF:s årsstämma 1998 beslöt att FVRF senast år 2000 ska bestå av elva Flygvapenförbund (FVFB). Detta mål nåddes genom bildandet av Aros Flygvapenförbund den 25 mars. I grunden bildades förbundet av Upplands-, Västmanlands- och Sala flygvapenföreningar. De elva FVFB är länsindelade med en geografiska fördelning som framgår av tabellen till höger.

Omorganisationen har gått relativt lätt, främst beroende på kloka och framsynta lokala och regionala styrelser. De olika flygvapenförbunden har valt olika modeller vad gäller strukturen inne i förbunden. En del består av föreningar, andra av avdelningar och vissa av båda sorterna.

Det är självklart upp till förbunden själva att organisera "sitt" innehåll. Den övergripande strukturen är att FVFB är medlemmar i FVRF:s riksorganisation, medan föreningar/avdelningar och medlemmar tillhör FVFB:s. I FVRF centrala stadgar, styrs bara de totala bestämmel-

serna upp, som är tvungna att vara med i FVFB egna stadgar.

FVRF:s organisation har sedan starten varit styrt av luftbevakningens (Lbev) organisation. Först blev det kamratföreningar i Lbev-kompanierna, senare föreningar. Dessa föreningar bildade en riksorganisation 1955, Svenska Luftbevakningsförbundet.

Även antalet elva FVFB var i grunden styrt av flygvapnets stril-organisation, då vi försökte nå målet att ha samma antal förbund som strilbataljoner. Försvarmaktens beslut att bara ha tre dylika, har gjort att vi nu inte kan följa efter. Hur FVRF ska se ut 2012 arbetar just nu en "framtidsgrupp" benämnd Ag FVRF Framtid med. I gruppen ingår representanter från:

FVRF:s kansli: **Björn Moberg**

FVRF:s Riksförbundsstyrelse:

Stefan Söderberg

FVFB: **Kent-Olov Hedman**

Ungdomarna: **Maria Wendel**

Försvarmakten/Flygvapencentrum:
Övlt **Rolf Ohlsson**

De förslag som kräver stämmobeslut kommer att lämnas som propositioner (via styrelsen) till stämman 2002.

BJÖRN MOBERG
KANSLICHEF/STYRELSEORDF

Kompanichefs möte

Tredje helgen i mars avhölls det första mötet för med kompanichefer och ställföreträdare i LOMOS. Platsen var Stagården i Bollnäs, med deltagare från SLK och FVRF.

Att mötet genomfördes just nu beror på att en ny organisation för LOMOS trädde i kraft den 1 januari samt att ett nytt och reviderat reglemente är klart. De flesta av de förändringar som gjorts är föranledda av den kontrollövning som genomfördes 1998. En ny sådan är begärd till år 2001.

Många kompanier var representerade vid mötet och erfarenheterna var – både

positiva och negativa – var många. Alla var eniga om att detta är ett bra sätt att sprida och ta till sig erfarenheter. ”Det är ju onödigt att alla uppfinnar hjulet, det räcker med en”.

Man märkte tydligt att ansvaret och engagemanget styr kompaniledningarna, och med den ambition som visades, kommer ledning, utbildning och övningar att bli av god kvalitet.

Slutligen enades vi om att efter nästa kontrollövning bör ett motsvarande möte genomföras, dvs hösten 2001.

TORE BERTILSSON

Segelflyg och Flygvapen-frivilliga i nära samarbete

För tio år sedan började ett samarbete mellan Segelflygförbundet och Flygvapen-frivilliga. Kontakterna knöts genom Rekryteringscentrum. Dessa tre parter började ett fruktbarande samarbete som ökat i takt med att flygning för frivilliga och ungdom nästan upphört på flygflottilljerna. På de flesta hållen har segelflygning kommit in i bilden.

I mitten av april träffades representanter för ett 20-tal segelflygklubbar och nio Flygvapenförbund till en konferens i Bollnäs. Avsikten var att underlätta samarbetet genom att skapa kontakt mellan klubbar och förbund inom respektive region.

Ett antal frågor behandlades under konferensen: hur har samarbetet fungerat, hur det kan utvecklas och hur klubbar och förbund kan samarbeta för att göra framförallt ungdomsverksamheten mer flyginriktad? Flyg är ju en av de fyra huvudmomenten i FVRF:s ungdomsverksamhet.

Frågorna besvarades tydligt: mer samverkan i den regionala verksamheten genom deltagande i varandras verksamhet. Hjälps åt i rekryteringsarbetet, gemensamma informationer och planera verksamhet tillsammans.

Centralt bör det utges ett gemensamt styrdokument för att klubbar och förbund ska känna till de allmänna reglerna för samarbetet.

Gemensam avsiktsförklaring

Efter mötet enades om att göra en avsiktsförklaring för framtida samarbete mellan Segelflygförbundet och FVRF. Den ska ge stöd för ett närmare samarbete och gemensamma aktiviteter i syfte att göra vår verksamhet både bättre och effektivare, utan att funktionärernas arbetsbörda ökar.

Samverkan är av stor betydelse om vi fortsättningsvis ska ha fungerande verksamhet. Det i sin tur betyder överlevnad, expansion och nya resurser. Ännu en möjlighet för Flygvapen-frivilliga att behålla och öka möjligheterna till aktiviteter. Nu finns chansen att få luft under vingarna. Hur högt det bär avgör termiken, som i detta fall symboliseras av FVRF-medlemmarna.

TORE BERTILSSON

FVRF i hundpool

FVRF är tillsammans med Svenska Brukshundsklubben (SBK) engagerade i den tänkta ammunitionssökhundpoolen för beredskap och insatser i andra länder. Det handlar uppdrag som medför risker, därför gäller det att rekrytera rätt personal

som är villig att genomföra utbildning, beredskapstjänst och internationell tjänst vid behov.

I oktober 1999 skickades en förfrågan ut till 450 hundförare i flygbasjäger- och närskyddsplutoner om eventuellt intresse. Nästan 300 svarade att de var intresserade.

Enkäten var en del i en utredning gjorda av SWEDEC i Eksjö, där övriga intressenter var FVRF, SBK, SWEDINT, Försvarets Hundtjänstenhet (FHTE) och Statens Räddningsverk.

För att ta tillvara det stora intresset, genomförs ett antal informationsarrangemang för att möta de frivilligas ambition. Ett genomfördes en aprilhelg på Stagårdens nya anläggning Öjung, några mil utanför Bollnäs. Åtta hundintresserade killar fick bland annat lyssna till Michael Hedman från FHTE som berättade om amsökhundpoolen och internationell hundtjänst. Hedman visade se en film från Kambodja, där han varit i 16 månader för att lära en grupp kambodjaner att hitta minor med hjälp av hund. Behovet av minhundar är stort. Syftet med hunden är inte att hitta en enskilda mina, utan att reducera minfältet. Fördelen med hunden är att den jämfört med manuell sökning kan avgränsa det verkliga minfältet fortare.

Det diskuterades också hur man skall hitta lämpliga hundförare till poolen och hur uttagningarna kan gå till. Alla ekipage måste bli godkända och certifierade innan de får åka utomlands.

TORE BERTILSSON/FREDRIK WULFF

Frivillige Mikael Judén under bevakningsuppdrag vid en flygbas. Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Aldrig har frivilliga haft så stora möjligheter – men ...

Artikel efter artikel har FVRF i FlygvapenNytt pekat på alla möjligheter till utveckling som finns idag för alla frivilliga försvarsorganisationer och inte minst för Flygvapen-frivilliga som idag, i en förändrad Försvarsmakt, upplever den största utmaningen någonsin. Men har vi rätta engagemanget? Vågar vi och framför allt vill vi gå fram emot nya utmaningar? Uppgifterna finns om vi vill arbeta, framtidsutsikterna är ljusa om vi satsar mot målet, men finns resurserna i människor, tid och pengar?

Luftbevakningssystemet LOMOS står inför stora utmaningar. En drygt halvfylld organisation är kanske inte något som oroar med tanke på dagens hotbild. Men om vi istället ser på frivilligengagemanget, på antal elever vid centrala kurser, på antalet nyrekryterade, så känns det något oroad.

Flygbastjänsten är en annan stor utmaning. Här finns det många engagerade frivilliga som är intresserade av att starta om i de nya uppgifterna inom BAS 2004 FRIV. Här är det bråttom att komma igång, skapa ett intressant program, samverka i skarpa övningar, skapa nya utbildningsförsättningar som lockar den frivillige mer.

Kommer vi igång nu, är det säkert möjligt att majoriteten av de 4 000 frivilliga

... var finns engagemanget?

som finns inom bassystemet idag stannar kvar. Avvaktar vi för länge sjunker trovärdigheten. Finns engagemanget att starta nu, eller ska vi vänta tills många frivilliga har engagerat sig i andra aktiviteter? Dum fråga, men berättigad. Det är inte tid att vänta, det är tid för engagemang hos alla berörda parter.

Var finns instruktörerna?

Verksamheten för Flygvapenungdom har inte haft sådana möjligheter till nya verksamheter på 40 år. Med bredare program och flexiblere utbildning finns möjlighet att engagera nya ungdomar i tusental – om vi förändrar oss i de nya idéerna. Men vill vi det? Felaktigt fråga, javisst. Men varför är det då så få elever till vår ungdomsledarkurs?

Varför vill inte fler bli instruktör för ungdomar? Det finns ett stort behov av att utveckla denna verksamhet för ungdomar, framförallt i 15-19 års åldern, eftersom så få får göra grundutbildning.

Skapa nya möjligheter för de äldre ung-

domarna som inte får göra sin grundutbildning. Ta till vara på denna resurs. Finns det tillräckligt engagemang i våra förbund för att göra detta?

Var finns idéerna?

Grundutbildning av de som inte får göra lumpen genom frivillig utbildning, är vi beredda på detta, har vi kurschefer och instruktörer?

Internationellt engagemang behövs i ökad takt. Nya spännande och intressanta projekt väntar, både som uppdrag, utbyten och informella besök. Aktiviteter för både vuxna och ungdom, utbyte av erfarenheter och kunskap. Har vi idag den frivilligpersonal som behövs för ett bredare engagemang internationellt?

Andra verksamheter som behövs med

dagens hotbild gör att vi inte har behov av en stor krigsorganisation. Var finns idéerna om hur intresset upprätthålls? Har vi förmågan att tänka i nya banor? Har de frivilliga engagerats i framtidsutvecklingen, känner de delaktighet?

Många frågor söker svar. Men nu är det tid för nytänkande. Förändring istället för bevarande, nyheter istället för traditioner och engagemang istället för formalitet.

Kort och gott, det är tid för förändring på många områden. Detta kräver att ledningen vågar gå före och ange riktning, att engagera mot målen och att framförallt mobilisera gamla och nya frivilligstyrkor i en marsch mot de nya målen.

Stillestånd och försiktighet betyder tillbakagång. Därför anser jag ordern som gäller är: "Flygvapen-frivilliga, avdelning framåt marsch!" Hur många av oss Flygvapen-frivilliga gör ett marschanträde mot förändring? Förhoppningsvis är alla engagerade! Men låt oss då också se detta i ett ökat engagemang på alla områden. ●

TORE BERTILSSON

B-POST
FÖRSVARSMAKTEN
FLYGVAPENNYTT
107 85 STOCKHOLM

CM 181
CM 181

Under två försommarveckor deltog personal ur F 16 i Uppsala och F 4 på Frösön i en stor marin- och flygövning i Norge. Den internationella samövningen skedde i Partnerskap för Freds anda, med namnet Cooperative Banners.

Läs om övningen i FlygvapenNyttts höstnummer. Till dess får alla läsare nöja sig med denna bild av en rote JA 37 från Uppsalaflottiljen under en övningsflygning över Stockholms skärgård.

Ha en skön sommar!

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå